

Mlaš tednik

Kronika

kulturno - politično glasilo

svetovnih in domačih dogodkov

11. LETO / ŠTEVILKA 5

V CELOVCU, DNE 5. FEBRUARJA 1959

CENA 1.50 ŠILINGA

Ob moskovskih „izpovedih“

Oči vsega sveta so danes zopet uprte v Moskvo, kjer zaseda 21. kongres boljševiške stranke Sovjetske zveze. Stranke, ki ji svetovni komunizem priznava vodstveno vlogo pri borbi za razširitev komunističnega gospodarstva po vsem svetu. Zato so se ondi zbrali delegati vseh komunističnih strank iz svobodnega in nesvobodnega sveta.

Kongres se vrši v času, ko voditelji Sovjetske zveze lahko s ponosom kažejo na velike uspehe, ki so jih ruski znanstveniki in tehniki dosegli na raznih znanstvenih področjih, prav posebno pa pri izdelavi raket. Samozavestno je Hruščev napovedal nov sedemletni gospodarski načrt, ki naj naredi Sovjetsko zvezo po gospodarski moči enako Ameriki, vojni minister maršal Malinovski pa je izjavil, da je Sovjetska zveza svoje rakete na dolge razdalje tako izpopolnila, da lahko ponesejo vodikove bombe kamorkoli na svetu in da te rakete že izdelujejo v serijah. V teh načrtih in izjavah je gotovo zrno resnice in bilo bi napačno si pred stvarnostjo zakrivati oči. Toda to ni vsa stvarnost.

Na istem kongresu je bilo slišati ponižujoče samoočitožbe padlih veljakov, to je tistih, ki so do včeraj delili oblast s Hruščevom, Mikojanom in drugimi, ki danes še sede na predsedstveni tribuni in jim tisoči delegatov oglašujejo ploskajo pri njih govori. Pred leti so isti delegati ploskali sedanjim „sovražnikom stranke“ Molotovu, Bulganinu, Kaganoviču, Malenkovu, Šepilovu in drugim. Bivši ministrski podpredsednik Pervuhin in bivši šef komisije za gospodarske načrte Saburov, ki je v Sovjetski zvezi vrhovna gospodarska oblast, sta se pred zbranimi delegati sama obtožila, da sta se hudo pregrešila proti stranki, da sta v družbi z že omenjenimi „zločinci“ delovala proti državnim interesom, da sta sabotirala delo vlade. Globoko sta „obžalovala svoje grehe“, obenem pa moledovala, da jih še naprej primerno zaposlijo pri gradnji socializma, pri kateri hočeta sedaj, ko sta svoje napake spoznala, iskreno sodelovati.

Človeka neprijetno preseneti, da se šele po 20 ali 30 letih dela na vrhovnih mestih državne oblasti v dvestomilijonski državi nekdo izkaže za „saboterja“ in celo „tujega agenta“. Toda ti pojavi v Sovjetski zvezi niso nič novega. Pred dobrimi 20 leti je presenečeni svet moral slišati, kako so se pred posebnim sodiščem, ki ga je vpostavil tedanji vseomogočni gospodar Sovjetske zveze Stalin, stari revolucionarji, ki so obenem z Leninom tisočkrat izpostavljali svoje življenje za revolucijo in za zmago komunizma, naenkrat sami sebe obtoževali najpodernejših izdajstev in nato bili na podlagi teh priznanj obsodjeni na smrt. Takrat je bil ves svet prepričan, da je vse skupaj le grozotna komedija, ki si jo je izmislil bolni duh utelešenega peklenščaka v podobi pošastnega Georgijca s povešenimi brki. Toda danes hoče tudi Stalinov naslednik Hruščev enake „izpovedi“ in podobno zavržna „priznanja“, v katerih prostovoljno nihče ne verjame.

Sodna razprava proti tem samozanim zločincem utegne biti poslednje dejanje te igre, toda dejstvo, da se take grozotne komedije ponavljajo iz desetletja v desetletje, pod vodstvom različnih „režiserjev“, kaže, da gre za kronično rano komunističnega režima, v katerem se njegovi veljaki z vsemi sredstvi bore za oblast. Kljub premetenosti in rafiniranosti sredstev, ki se jih poslužujejo, pa so te borbe izraz v bistvu barbarskega, poganškega duha, kateremu neizgibno zapade človek, ki je obrnil hrbet Bogu.

Ob teh „samoizpovedih“ se ni moč ubraniti gnusa, toda napačno bi bilo, jim dajati drugačni pomen, kot ga v resnici imajo. Dogajajo se pri ruskem narodu, ki je dal svetu velikega glasnika miru in ljubezni Tolstoj, Dostojevskega, Musorgskega, Puškina, Prokofjeva in dolgo vrsto znanstvenikov ter umetnikov, ki spadajo med vrhunske dobrotne genije človeštva. Ta narod je tudi poglaval prvi umetni satelit v vesolju. Ako vse to premislimo, šele doučemo, kako veliko nesrečo pomeni za ruski narod komunizem. Pahnili ga je v najstrašnejše suženjstvo, ki ga je moč primerjati samo s časi pred Kristusovim nastopom.

Zato pa homo mi toliko bolj znali spoštovati in ceniti svobodo, ki jo je človeštvu dalo krščanstvo.

‘Nepotopljivo ladjo’ so požrli valovi

Minulo soboto popoldne si je v snežnem viharju, ki je gnal po morju kot hiša visoke valove, utirala pot 2857 tonska ladja »Hans Hedtoft«. Bila je namenjena iz Kopenhagena na Groenlandijo. Bila je popolnoma nova in to je bilo njeno prvo potovanje, bila je namreč pravkar zgrajena in posebno opremljena za vožnjo po severnih morjih ter je veljala za praktično nepotopljivo. Na kljunu je imela posebno pripravo za lomljenje ledu. Nenadoma so se v gosti megli pojavili obriši mogočne gore, ledene gore. Za obrat je bilo prepozno. Ladja se je zaletela v goro. Ob šestih zvečer je radijska postaja ladje sporočila svetu: »Zadeli smo na ledeno goro in na ladijskem trupu zija velika luknja. V strojni prostor vdira voda.« Čez pol ure je klical radio »Potrebujemo takojšnjo pomoč!« Ob 9 zvečer: »Potapljam se. Kličemo vse ladje v bližini na pomoč.« Ob desetih zvečer je oddala mednarodni nujni klic: »SOS. Potapljam se! SOS«.

Potem vse tiho je bilo. Več ladij je pohitelo na kraj nesreče, kot ga je v svojih oddajah navedel ladijski radio, toda niso se mogle ponesrečeni ladji približati zaradi goste megle in visokih valov. Končno jim je izginila iz vida. Požrli so jo valovi. Na krovu je imela 95 potnikov, med katerimi

je bilo 40 moških posadke in 55 potnikov. Med slednjimi je bilo 19 žensk in 6 otrok. Sleherno upanje na njih rešitev je izgubljeno. Tudi ako jim je uspelo zapustiti potapljačo se ladjo in prestopiti v rešilne čolne, so se ti v vihnem morju gotovo prej ali slej prevrnili in spričo silovitega mraza mora sedaj vsak človek v ledenem morju najkasneje v 10 minutah zmrzniti.

Ta nesreča nas spominja na podobne katastrofe v zadnjem stoletju: Leta 1833 je parnik »Lady of the Lake« na poti iz Kanade v Anglijo trčil na ledenik, pri čemer je izgubilo življenje 215 oseb. Dne 12. aprila 1912 pa je luksuzni veleparnik »Titanic« za katerega so tudi menili, da je nepotopljiv, zadel v ledeno goro na svojem prvem potovanju iz Evrope v Ameriko. V valovih je izginilo 1500 oseb in ladijska godba na potapljači ladji je igrala do zadnjega. Zaradi nesreče Titanica je bila uvedena zelo obsežna ledeniška služba, ki opazuje gibanje ledenih gor in ga sporoča ladjam; kljub temu pa se tu pa tam še vedno dogode nesreče. Med zadnjo vojno je zadel na ledenik nek trgovski parnik, sedaj pa že omenjena danska ladja. Vse to kaže, da človek tudi s svojimi najmodernejšimi stroji in aparati včasih brez moči pred naravnimi silami.

Fronte na Bližnjem vzhodu postajajo gibljive

Razmerje med Nasserjem, predsednikom Zedinjene Arabske republike (Sirija in Egipt) ter Moskvo se je v zadnjih dneh zelo ohladilo. Vzrokov za spremembo je več. Dobrih pet let je bil Nasser voljno orodje sovjetske politike na Bližnjem in Srednjem vzhodu proti zapadnim silam. Kot najizrazitejši predstavnik arabskega nacionalizma si je v vseh deželah arabskega sveta pridobil mnogo pristašev s svojim programom, ki je zahteval izgon vseh evropskih kolonialnih sil ter zedinjenje vseh arabskih držav. Ker Zapad ni hotel podpreti teh njegovih teženj in tudi ne njegovih velikopoteznih gospodarskih načrtov (gradnja velikankega jezusa na Nilu pri Assuanu), se je Nasser popolnoma naslonil na Moskvo, čeprav je doma pozaprl vse komuniste.

Nasserjevi nauki so vzpodbudili druge ambiciozne arabske voditelje k uporabi proti arabskim kolonialnim silam oziroma domačim vladam, ki so bile prijažno razpoložene do evropskih kolonialnih sil. Ko je v smislu Nasserjevih naukov general Kassem v Iraku pregnal anglofilsko vladu Nuri-Es-Saida paše, je vse pričakovalo, da se bo ta na petroleju zelo bogata dežela združila v Egiptom, toda Kassem je hotel Nasserjeve nauke raje sam izvajati. Da se ubrani precej močnih Nasserjevih pristašev v lastni državi in prepreči priključitev Egiptu, se je naslonil celo na komuniste. Naenkrat je iz Moskve prišel glas, da bo sovjetska vlada podpirala tudi Kassemu. Očividno so v Moskvi prišli do zaključka, da ni dobro staviti vse na enega konja.

Nasser je izgubil tako svoj monopol arabskega nacionalizma, pa tudi sovjetske podpore, ki ga je edina rešila pred porazom po Izraelu v sušnem vojnem pohodu leta 1956. Toda mož ni vrgel puške v koruzo, ampak je navezal stike z Zapadom. Po nekaj tednih so bile ugodno zaključene pogajanja glede odškodnine za podržavljeni suški prekop ter za imetje angleških državljancev v Egiptu, ki ga je Nasserjeva vlada zaplenila.

V odgovor pa je Moskva s posebnimi častmi sprejela pobeglega sirijskega komunisto Bagdasha, ki je odšel v Moskvo, da se izogne Nasserjevi ječi. Obenem pa je zopet dovolila Židom, da se iz Sovjetske zveze seljujejo v Izrael. Bil je to diskretno opozorilo Nasserju, da naj pazi kaj dela.

Princ Rainier, vladar pritlikave republike Monaco ob idilični »azurni obali« na francoski Rivieri, je razpustil svoj 18. mož brežični parlament, ker mu ni hotel odobriti proračuna, češ da je preveč razsipa. Celotna država meri pol kvadratnega kilometra in ima 28.000 prebivalcev, ki ne plačujejo nobenih davkov. Glavne dohodke male kneževine pa prinaša svetovno znana igralnica. Za njo je pa najbolj privlačna točka te države vladarjeva žena princesa Patricia, nekdanja filmska igralka Grace Kelly. Njen ljubeči mož je med drugim ukazal vstaviti v državni proračun stroške za izdelavo zlatega kipa princese.

Veselo popoldne v Št. Rupertu

Na pustno nedeljo, dne 8. februarja, bodo v Št. Rupertu pri Velikovcu gojenke kmetijsko-gospodinjske šole v telovadnici »Narodne šole« priredile pustno predstavo. Začetek ob 2. uri popoldne.

PRIDITE! Ne bo Vam žal! Prijetno se boste zabavali in pošteno nasmejali ter odhajali domov židane volje. Tako Vam obljubljajo gojenke, ki Vas na prireditve prav lepo vabijo.

- K R A T K E V E S T I -

Angleške kraljice Elizabete II ne bodo povabili na slovesno proslavo 50. obletnice ustanovitve Južnoafriške Unije. V tej državi, ki je nastala po znameniti burski vojni so v zadnjih letih prevladali protiangliški elementi, ki zahtevajo, da se država, katere formalni vrhovni poglavar je angleški vladar, proglasi za republiko. Da se izognemo sporom pri tem državnem prazniku, so sklenili, da svoje vladarice enostavno ne povabijo.

Ljudsko štetje so končali v Sovjetski zvezi. Je to prvo splošno ljudsko štetje po koncu vojne. V njem je bilo zaposlenih 500.000 oseb, ki so štele prebivalstvo. Rezultati bodo pa šele kasneje objavljeni, vendar računajo, da bo prebivalstvo znatno preseglo 200 milijonov duš.

Moralne skandale doživlja v zadnjem času tudi Francija, potem ko so se Italijani naveličali zasledovati »zabave« svojih aristokratov in denarnih meščanov. Minuli teden je ves Paris z zanimanjem bral po časopisju zgodbe o »Ballet rose«, ali po naše o »rožnatem rajanju«, ki ga je organiziral v svoji vili neki veleindustrialec, lastnik velikih rudnikov v Severni Afriki. Na teh prireditvah so nastopala 14- do 15-letna dekleta zelo »skromno« oblečena. Zbiral je ta dekleta proti plačilu policijski komisar Jean Ledoux, ki sedaj sedi v zaporu in je na podlagi njegovih izpovedi vsa zadeva prišla na dan. Dekletom je obljubljal »umetniško kariero«. Med obiskovalci teh »umetniških« večerov so bili povečini že priletni gospodje iz visokih krogov. Med njimi je bil tudi bivši predsednik poslanske zbornice Le Troquer (socialist).

Zimski manevri ameriških vojakov v Nemčiji so se začeli minuli teden. Na maneverskem ozemlju v Oberpfalzu nastopa 50.000 mož, 10.000 vozil in 300 letal. Vaje bodo zaključene 10. februarja.

Naše prireditve

ŠT. LIPS

Šentlipška Farna mladina vabi na pustno prireditev, ki bo na pustno nedeljo, dne 8. februarja 1959 ob 1/23. uri popoldne v Farni dvorani v Št. Lipšu. Na sporedu so tri vesele pustne igre.

Vsi prijatelji vesele zabave prisrčno vabljeno!

ZAKLJUČEK ŠIVALNEGA TEČAJA

Katoliško prosvetno društvo v Globasnici vabi vse od blizu in daleč na zaključno prireditev in razstavo šivalnega tečaja, ki bo v nedeljo, dne 8. februarja 1958 pri Šoštarju.

Kulturna prireditev se začne ob pol 3. uri popoldne; na sporedu je venec pesmi in več šaljivih prizorov.

Razstava šivalnih izdelkov je odprta od 12. ure naprej.

O d b o r

VABILO

Slovensko prosvetno društvo »Danica« v Št. Vidu v Podjuni vabi na ponovitev igre »Z lastovkami«, ki bo v nedeljo, dne 15. februarja ob 7. uri zvečer v »Narodnem domu« v Žitari vasi.

ŠT. JAKOB V ROŽU

Farna kulturna skupina v Št. Jakobu v Rožu vabi na

PUSTNO PRIREDITEV.

ki bo v nedeljo, 8. II. ob 1/23. popoldne in na pustni torek, ob 8. uri zvečer v farni dvorani. — Pridite, da se boste pošteno nasmejali ob »Treh tičkah« in »Ženinu Mihu«.

Politični teden

Po svetu . . .

Zapad išče edinstvo

Skupno stališče zapadnih sil do sovjetskih predlogov glede Berlina in ureditve celotnega nemškega vprašanja dela zapadnim državnim pisarnam precej preglavic.

Bonnska vlada se je potrudila, da je kot prva sovjetske predloge glede mirovne pogodbe z Nemčijo, ki bi naj potrdila sedanjo delitev nemškega prostora na dve državi, odklonila. V Moskvi so to odklonitev vzeli na znanje s pikro pripombo, da je značilno, da predloge za mir odkloni baš vlada Nemčije, to je tiste države, ki je vojno začela in jo tudi izgubila.

Angleži so vedno za razgovore

V Londonu glede sovjetskih predlogov niso zavzeli tako odločno odklonilnega stališča. Vlada je celo izjavila, da je sedaj »elastična politika« najbolj umestna in angleško časopisje je v tem pogledu naslovlilo na naslov Amerike nujne pozive k natančnemu študiju sovjetskih predlogov in vseh možnosti za razgovore s sovjetsko vlado. Poleg zunanjepolitičnih razlogov so pri tem igrali gotovo vlogo tudi notranjepolitični motivi, kajti sedanji konzervativni vladi McMillana bi zelo prav prišel kak zunanjepolitični uspeh pred pričetkom nove volilne borbe. Nadomestne volitve v nekaterih okrajih so pokazale v zadnjem letu počasno, a stalno nazadovanje glasov konzervativne stranke, ki se ji bo pri prihodnjih volitvah šlo za kožo, to je za večino v parlamentu.

V Parizu in Rimu imajo lastne skrbi

V Parizu so zaposleni z notranjimi skrbmi, po drugi strani pa niso hoteli dražiti Nemcev, kajti bonnska vlada je Franciji obljubila znatno gospodarsko pomoč pri sedaj tekočem poskusu spraviti v red francosko gospodarstvo. V Italiji pa je prav prejšnji teden izbruhnila vladna kriza, ki je omrtvila zunanjo politiko te države.

Vendar je že dalj časa znano, da zapadnoevropske države niso prav nič navdušene za kako bližnjo združitev Nemčije, čeprav je to uradni cilj atlantske politike. Vsi se namreč v srcu boje nove 70 milijonske Nemčije tako v vojaškem, pa tudi v gospodarskem pogledu, kajti že sama Zapadna Nemčija je postala v zadnjih letih prva gospodarska sila v Evropi in se pojavlja kot resen konkurent v borbi na svetovnih tržiščih.

V Ameriki niso ostali gluhi na glasne opomine iz Londona ter za razpoloženje v Evropi. Zato je zunanji minister Dulles izjavil, da bi bilo končno nemško združenje doseči tudi po kaki drugi poti, in ne po najprejšnjih svobodnih volitvah, kot so doslej vselej zahtevale zapadne države.

Bonn je ostal na cedilu

To stališče je zbudilo hudo kri v Bonnu, kjer menijo, da so jih vsi, prav posebno Amerika pustili na cedilu in da ako ne bo najprej svobodnih volitev po vsej Nemčiji, ne bo nikdar prišlo do združenja. V znatni meri so ti strahovi upravičeni, kajti iz leta v leto postajajo globlje razlike med Zapadno in Vzhodno Nemčijo. Izgleda, da je vzhodnonemška mladina kar dovezetna za komunistično vzgojo. Sicer pa je v tem pogledu izvršil Hitler temeljito pripravljalo delo. Čas dela proti združitvi, zato postajajo v Bonnu nervozni.

Izmenjava očitkov med Bonnom in Londonom

Za prihodnji mesec april je napovedano posvetovanje zapadnih zaveznikov glede skupnega stališča do moskovskih predlogov. Zapadni Nemci se boje, da bo na tem zborovanju zunanjih ministrov prevladalo angleško stališče, zato se je med Bonnom in Londonom vnela ostra polemika, v kateri nemško časopisje očita Angležem že tradi-

cionalno »perfidnost Albiona«, dočim londonski Times zasmehljivo pravi, da menda še vedno velja staro pravilo, namreč, da Nemcem manjka »smisel za politiko«.

Ameriški zunanji minister Dulles pride zato ta teden v Bonn, da zapadnonemškega kanclerja Adenauerja nekoliko pomiri in potolaži spričo razsula dosedanje stavbe zapadnonemške zunanje politike, ki je upala, da bodo atlantski zavezniki pripravili Sovjetsko zvezo do tega, da pristane na svobodne volitve v vsej Nemčiji, kar bi za Moskvu pomenilo praktično izgubo Vzhodne Nemčije in ogrožitev celotnega vzhodnoevropskega satelitskega bloka. Toda besede v Moskvi niso kaj prida zalegle; da bi pa se Amerikanci in Angleži šli boriti z orožjem za združitev tiste Nemčije, ki so jo šele pred 13 leti z velikimi težavami porazili, pa je nekoliko velika zahteva. Vendar nekateri Nemci tega nočejo razumeti.

. . . in pri nas v Avstriji

V veljavo je stopil 45-urni delovni teden s 1. februarjem, vendar še ne v celoti, kajti v nekaterih gospodarskih panogah bo uveljavljen šele kasneje med letom, kot n. pr. za dimnikarje, urarje, mesarje, brivce itd.

Kjer pa je 45-urni delovni teden bil uveljavljen, bodo v tem skrajšanem delovnem času delavci dobili iste plače kot prej, ko so delali 48 ur. Gospodarski krogi so to uredbo upravičeno kritizirali, kajti mezda delavca na uro se je dejansko povečala in to se bo moralo poznati na cenah proizvodov. Posledica bo, da bodo cene industrijskih proizvodov narastle, je v svojem govoru po radiu napovedal predsednik Zvezne trgovinske zbornice Dworschak. Ponašajo pa kadar cene rastejo, delavci zahtevajo nova povišanja. To pa sedaj ne bo mogoče, ker so se pri uvedbi 45-urnega delovnika sindikati obvezali, da ne bodo zahtevali novih povišanj plač. Posledica tega bo, da bodo delavci morali pridobljeni prosti čas plačati z večjimi cenami industrijskih proizvodov, kajti vsako povišanje cen pade končno na breme najširših plasti potrošnikov, med katerimi tvori prav delavstvo najštevilnejšo plast. Povišanje cen pa bo prizadelo tudi kmete, kajti oni cen svojih pridelkov (mleko itd.) ne bodo mogli povišati, spričo odločnega odpora socialistov. Zaradi tega bo denar postal še bolj redek kot doslej in ljudje se bodo začeli omejevati v nekaterih manj nujnih izdatkih. Me temi so v prvi vrsti izdatki za kulturne potrebe in knjige. Izkušnja gospodarskih kriz v zadnjih desetletjih je pokazala, da je prav knjigotrški in založniški sektor najprej prizadet.

Opogumljeni po zgledu delavcev, sedaj tudi

zdravniki v bolnicah zahtevajo 45-urni delovni čas

in so v tem smislu že postavili svoje zahteve vodstvu bolnic. Ker pa zdravnikov po bolnicah primanjkuje, je zmanjšanje njihovega delovnega časa praktično samo po sebi težko izvedljivo. Zdravniki so izjavili, da imajo »popolno razumevanje« za ta težki položaj in so pripravljeni delati tudi nadure, seveda proti ustreznemu večjemu plačilu. Človek gotovo privoščiti večje dohodke posebno zdravnikom, ki skrbijo za naše telesno zdravje, vendar ni brez podlage krilatica, da bi danes vsak rad samo več zaslužil, delal pa po možnosti manj.

Tudi povišanje tarif že pripravljajo

Minuli teden je vlado predvsem zaposljevalo vprašanje zvišanje tarif in pristojbin za pošto in radio ter povišanje prevoznin na železnici. O potrebi povišanja ni med obema strankama nobenega spora, vendar v glavnem iz političnih razlogov ni prišlo do sporazuma. Socialisti bi bili pripravljeno pristati na povišanje vseh tarif, vendar se temu upira Ljudska stranka. Glavni koristnik teh povišanj bi namreč bili sociali-

sti, ki imajo v rokah podržavljena podjetja in prometne zveze. Posebno veliko izgubo imajo zvezne železnice. Toda to OeVP ne boli, kajti upravo železnic imajo v rokah socialisti in ta deficitarna uprava ji nudi dobrodošle argumente za propagando, kako škodljivo je podržavljenje. Socialisti jim pa vračajo milo za drago s tem, da ne privolijo v zvišanje radijskih pristojbin. Radijska družba je po svoji pravni strukturi zasebno pravna družba pod državno kontrolo in udeležbo, glavni vpliv pa imajo v njej krogi iz OeVP. Tudi radijska družba ima velik primanjkljaj in socialisti lahko s prstom kažejo nanjo, češ da pri »privatnih družbah« tudi ni nič boljše.

Razprodaja na veliko

Glavni odbor parlamenta je odobril prodajo treh velikih podržavljenih podjetij, ki so s pomočjo izdaje »Ljudskih delnic« bila »reprivatizirana«, t. j., prešla so nazaj v last zasebnikov. So to tovarna čokolade Tivoli (prej Stollwerke), Chemosan-Union (zdravila) in tovarna motorjev v Jenbachu. Prva je bila v celoti reprivatizirana in je prešla v last domačega kapitala, dočim je pri ostalih dveh prevzel večinski paket delnic tuji kapital. Ker ima država v proračunu izgubo, si pa pomaga naprej s takimi »razprodajami«, pa saj smo sedaj itak v času »inventurnih razprodaj«.

Pri nas na Koroškem bodo vsakih 5 let volitve v deželni zbor

Minuli petek je bil deželni zbor sklican na zasedanje, o katerega dnevnem redu se je v javnosti le malo vedelo. Pikri jeziki so trdili, da je bilo zasedanje sklicano zato, da zagotovijo polno dvorano na »vladnem plesu«, ki je bil napovedan za isti večer. Pri nekem drugem »uradnem« plesu je namreč zevala nekoliko neprijetna praznina. Toda zasedanje je imelo v resnici važnejši dnevni red. Sklenjeno je bilo podaljšanje mandatne dobe deželnega zbora od 4 na 5 let. Je to vsekakor prihranek za koroško ljudstvo, kajti volilne kampanje, ki požro velike denarje, bodo redkeje. Pa tudi »zastopniki ljudstva« so zvečer lahko z vselejšim razpoloženjem šli na ples, ker bo po novem zakonu »dalj časa luštno«.

Veliko razburjenje med celovškimi trgovci

je povzročil sklep deželne vlade, da zgradi v Kolodvorski ulici nasproti sedanji palači deželne vlade novo moderno zgradbo, ki so jo že krstili za »Tintenburgo«. V njej bi naj bili v gornjih nadstropjih nameščeni razni uradi deželne vlade, v pritličju in nižjih nadstropjih pa bi bila veletrgovina socialističnega »Konzuma«, ki bi bila urejena po vzoru najmodernejših ameriških in nemških veleblagovnic. V ta namen bi naj »Konzum« prispeval 15 milijonov šil. k gradbenim stroškom, ki bodo znašali skupno 25 milijonov šil. Sklep deželne vlade je bil sprejet kljub nasprotovanju OeVP in FPOe, ker imajo socialisti absolutno večino. Med celovškimi trgovci je zaradi nove grožnje konkurence zavladalo veliko razburjenje.

Ameriška gospodarska pomoč tujini

Washington — Agencija »Italia« — Statistika, ki jo je objavilo ameriško ministrstvo za trgovino, kaže, da je pomoč, ki so jo Združene države dale tujim deželam v obliki prispevkov in dolgoročnih posojil, dosegla letos že pet milijard dolarjev. Ta znesek je za sedem odstotkov večji od tistega, ki so ga Združene države dale v ta namen lani.

Celotna vsota teh prispevkov in dolgoročnih posojil je znašala v omenjenem obdobju 4 milijarde 700 milijonov dolarjev. Sem spada poldruga milijarda dolarjev za nevojaške kredite ter nad dve milijardi dolarjev za vojaške. Vojaška pomoč v obliki denarnih prispevkov državam Zahodne Evrope, razen Grčije in Turčije, je znašala 900 milijonov dolarjev, 627 milijonov dolarjev pa so dobile dežele na Srednjem Vzhodu, v Afriki in v Južni Aziji.

SLOVENC

doma in po svetu

Osmina za zedinjenje v Gorici

Kot vsako leto so tudi v minulem januarju Slovenci v Gorici obhajali molitveno uro za povratek vzhodnih kristjanov pod streho ene, skupne sv. Cerkve. Letos je bila osmina posebno slovesna, ker je za to priložnost prišel iz Rima p. Anton Koren, jezuit slovanskega obreda, ki deluje v Rimu. V slovenskem društvenem domu je imel predavanje s skioptičnimi slikami. Nastopil je tudi pevski zbor »Lojze Bratuž«, ki je zapel »Blagor« in »Oče naš« v staroslovanskem jeziku. Zvečer pa je č. p. Koren opravil v stolnici sv. mašo v staroslovanskem obredu. Poleg velike množice vernikov ji je prisostvoval sam goriški nadškof msgr. Hijacint Ambrosi. Odpeval je cerkveni zbor pod vodstvom prof. Fileja. Po širni starodavni stolnici, kjer je pred 100 leti stoloval kot nadškof koroški slovenski rojak Franc Lušin, so mogočno odmevale blagovorne obredne pesmi staroslovanske liturgije.

Ljubljanska univerza ima 8000 študentov

V zimskem semestru se je na ljubljansko univerzo vpisalo 7841 rednih študentov in nad 200 izrednih. Največ slušateljev imajo tri tehnične fakultete: elektrotehnika in strojništvo 1476, rudarstvo, metalurgija in kemijska tehnologija 1092, arhitektura, gradbeništvo in geodezija 946. Njim sledijo: pravna fakulteta 878 slušateljev, filozofska 843, medicinska 556, agronomija, gozdarstvo in veterina 534 in naravoslovna fakulteta 438. Dobrih 80% vseh študentov je iz Slovenije, 19% pa jih je iz južnih pokrajin države ter inozemcev. Med nedomačini prednjačijo Srbi (714), inozemcev pa je 50.

Umetniška oprema slovenskega parlamenta

V novozgrajenem parlamentu republike Slovenije v Ljubljani je bila te dni dovršena umetniška oprema glavnega vhoda, ki sta jo izvedla kiparja Zdenko Kalin in Karel Putrih ob sodelovanju arhitekta Vinka Ganza. Zdenko Kalin je izdelal 20 plastik v bronu, ki so razvrščene v petih stebrih okrog vhoda. Figure predstavljajo razne umetniške panoge ter izražajo misel, da je bodočnost naroda leži na prihodnjih rodovih. Druga skupina likov pa je delo kiparja Putriha in ponazarja raznovrstne sodobne dejavnosti. Nameščene so vodoravno nad vrati. Notranjost parlamenta so umetniško okrasili z deli najboljših slikarjev in kiparjev, med katerimi so Boris Kalin, France Mihelič, Slavko Pengov, Marij Pregelj, Anton Gojmir Kos, Janez Vidic, Ivan Seljak-Copič in drugi.

Proslava slovenskega narodnega praznika v Kanadi

V dvorani slovenske župnije Marija Pomagaj v Torontu je pred kratkim »Slovenska narodna zveza« v Kanadi priredila proslavo slovenskega narodnega praznika, katerega se je udeležilo veliko število slovenskih rojakov, pa tudi mnogo odličnih kanadskih gostov, med katerimi je bil državni tajnik v kanadskem delovnem ministrstvu Mr. Arthur Maloney, ki je tudi imel kratek nagovor ter dva državna poslanca in župan mesta Toronto. Po zdravni pismi sta pa poslala predsednik deželne vlade Ontaria Mr. Leslie Frost ter bivši predsednik Združenih narodov in lanski nagrajenec Nobelove mirovne nagrade Lester Pearson.

Glavni govor je imel na slovenskimi zastavami okrašenem odru univ. prof. dr. Ciril Žebot, ki uči na univerzi Georgetown v Washingtonu (USA), in je obravnaval bodočnost slovenskega naroda.

Za njim je spregovoril župan mesta Toronto (nad 1 milijon prebivalcev), Mr. Nathan Phillips. Izjavil je, da se veseli Slovencev, ki so posebno po minuli vojni v večjem številu prišli v to mesto in razvili živahno kulturno delovanje ter se uveljavili kot dobri, zanesljivi in vestni delavci, pa tudi kot koristni člani skupnosti. Želel je slovenskemu narodu v celoti, da uživa svobodo v svobodnem svetu.

Predsednik prireditve dr. Avgust Kuk je izrekel zahvalo Kanadi za prijazen sprejem, ki ga nudi slovenskim rojakom. Isti dan popoldne je bila častnikarska konferenca, na kateri je kanadski radijski komentator Mr. Willson Woodside predstavil kanadskim in tujim novinarjem v angleščini pisano in bogato ilustrirano knjigo o Sloveniji in slovenskem ljudstvu z naslovom »This is Slovenia«.

Beli tedni kot še nihali!

Theresienthalertkanina pri

RADLMAYR

Radlmayr pomaga štediti
BELJAK - VILLACH

Zgodovina in pomen vesoljnih cerkvenih zborov

Sklep papeža Janeza XXIII., da skliče vesoljni cerkveni zbor, čigar naloga bo, da skupno z »složenimi verskimi skupinami« Vzhoda išče pota k edinosti, je zgodovinski dogodek. Ima ne le globok verski pomen, ampak tudi svojo politično tehtnost. Zato se bomo danes še nekoliko podrobneje pomudili ob tej zadevi.

Kaj je „vesoljni cerkveni zbor“

Vesoljni ali ekumenski (iz grške besede, ki pomeni »vsa naseljena zemlja«) zbor ali koncil je po svoji naravi najboljše in tudi zaradi svoje vloge najvažnejša cerkvena ustanova. Pravico do povabila na koncil in s tem udeležbe ima okrog 3400 visokih cerkvenih dostojanstvenikov, predvsem škofov, nadškofov, patriarhov, kardinalov, opatov, predstojnikov redov, ki jih pa ne bomo podrobneje naštevati. Oni se posvetujejo o splošnih zadevah Cerkve, o naukih, o disciplini in drugih zadevah ter o njih dokončno odločajo. Čeprav noben posamezni škof ni nezmotljiv, pa gre skupnosti zbranih škofov na koncilu nezmotljivost glede verskih nauk. Zakoniti in za vse obvezni so pa ti sklepi le, ako so sprejeti in razglašeni v edinosti s papežem. On je kot naslednik sv. Petra, prvaka apostolov, temelj, na katerem sloni enotnost Cerkve. Kristus je namreč dejal Petru: »Ti si Peter (Skala) in na to skalo bom sezidal svojo Cerkve.« (Mt 16, 18).

Zato pritiče samo papežu pravica, da skliče vesoljni cerkveni zbor, ga vodi, prekine ali zaključi. Po drugi strani pa škofje niso zgolj njemu podložni uradniki, ki morajo samo izvrševati njegova navodila, ampak so, podobno kot nekdanji apostoli, skupno s sv. Petrom nosilci vodstvene in učne oblasti. Sv. Peter jim naroča: Pazite nase in na vso čredo, v kateri vas je Sveti Duh postavil za škofo, da vodite Cerkve božjo. (Apd 20, 28)

V skupnem mnenju ali vsaj v mnenju večine škofov se odraža vera celotne Cerkve. Ta ima zagotovilo, da je peklerska vrata ne bodo premagala (Mt 16, 18). In še je rekel Kristus: »Prosil bom svojega Očeta, in vam bo dal drugega Tolažnika, da ostane pri vas vekomaj; Duha resnice (Jan 14, 16).

Čeprav je papež sam nezmotljiv glede uradnega razlaganja verskih nauk in ima pravico in dolžnost to poslanstvo vršiti, pa zaradi tega vesoljni cerkveni zbori niso postali odvišni. Pravzaprav je odločanje o verskih resnicah zgolj po papežu izjema, dočim pripada po cerkveni praksi praviloma ta naloga vesoljnim cerkvenim zborom za vso Cerkve.

Ustanova cerkvenih zborov je potrebna,

kajti Cerkve kot mistično telo potrebuje sodelovanje vseh svojih udov na njim ustrezen način. Tako sodelovanje daje Cerkvi njeno resnično življenjsko moč. Zato je jasno, da ustanova cerkvenih zborov predstavlja jedro resnične demokracije, odgovarjajoče ustroju in potrebam Cerkve. Prav sestanki škofov vesoljnega sveta in njihovo sodelovanje v razpravah, v katerih se s pomočjo odkritosrčne razprave premoščajo različna mnenja, jačajo cerkveno edinost.

Doslej je bilo v zgodovini krščanstva 20 vesoljnih cerkvenih zborov, pri tem pa ni všteto prvo posvetovanje apostolov in sv. Pavla, na katerem je sv. Pavel dosegel, da je bila veljavnost Kristusovega nauka raztegnjena od Judov naravnost na vse narode sveta.

V starem veku je bilo 8 koncilov in sicer je bil prvi leta 325 v Niceji, 12 let po znamenitem tolerančnem ediktu rimskega cesarja Konstantina, ko je Cerkve zadobila svobodo, prišla iz katakomb in se razširila po svetu. V srednjem veku jih je bilo 9 in sicer v razdobju od 1123 pa do 1445. V novem veku so bili trije, ki so posebno važni. So to lateranski koncil od leta 1512 do 1517, tridentinski koncil od leta 1543–1563 ter vatikanski koncil leta 1869/70. Tridentinski koncil je po odpadu Lutra in nemških protestantskih dežel s potrebnimi ukrepi omogočil obnovo katoliške Cerkve in mnoge njegove temeljne določbe o cerkveni disciplini še danes veljajo; vatikanski koncil pred pičlimi sto leti pa je sklenil dogmo ali načelo o papeževi nezmotljivosti glede verskega nauka.

Vzroki razkola

Zakaj je prišlo do razkola med vzhodno in zapadno Cerkvijo ali kot se je svojčas reklo, med grško in latinsko? Poleg nasprotnih mnenj o teoloških zadevah, ki pa niso bile nikdar nepremostljiva, je k razkolu mnogo pripomoglo duhovno-kulturno nasprotje med grško in latinsko kulturo ter politična razdelitev rimskega cesarstva v zapadno s sedežem na italijanskem polotoku, z vzhodno s sedežem v Carigradu, ki se je proglasil za »vzhodni Rim«. Spori o primatu ali prvenstvu rimskega papeža so se začeli v hujši obliki že v 5. stoletju po Kr., toda šele v 9. in 10. stol sta carigradski patriarh Focij in njegov naslednik Cerularij izvedla dokončni razkol. Vzhodna, grška cerkev se je ločila od zapadne, rimske ali latinske. Toda dočim je rimska ali katoliška Cerkve ostala enotno organizirana, je vzhodna Cerkve kmalu razpadla v več samostojnih nacionalnih cerkva, kot grško, sirsko, bolgarsko, srbsko, romunsko,

in rusko, ki je največja med njimi. Dvakrat je v srednjem veku bil razkol poravnán, toda ne za dolgo, kajti obakrat je edinost nastala pod znatnim vplivom političnih faktorjev. Prvič je to bilo na koncilu v Lyonu leta 1274, drugič je na florentinskem koncilu leta 1445.

Dolga stoletja so pretekla v ločitvi vendar je značilno, da je kljub ločitvi ostal verski nauk vzhodne in zapadne Cerkve v bistvenih točkah enak, če izvzamemo načelo o primatu ali prvenstvu rimskega papeža, ki ga vzhodna Cerkve ne priznava.

Kljub ločitvi vzhodne cerkve in kljub raznim poznejšim odpadom (protestanti, kalvinci, anglikanci) pa se je katoliška Cerkve pod vodstvom svojega vrhovnega pastir-

ja rimskega papeža razvila naprej in postala najmočnejša verska skupnost na zemlji, ki šteje okrog pol milijarde duš po vsem svetu ali eno četrtino prebivalstva naše zemlje. Je tudi najbolj trdno organizirana verska skupnost med vsemi. Ako je sedaj novi papež, ki je dolga leta svojega življenja prebil na vzhodu, v Turčiji, Grčiji in Bolgariji, spoznal, da je prišel čas do obnove razgovora z vzhodnimi brati, je to dogodek velike zgodovinske važnosti. Posebno danes, ko prav naši vzhodni bratje morajo prenašati najtežje preizkušnje zaradi njih pričevanja za Kristusa, jim je ponujena roka iz Rima v veliko dušno tolažbo. Čas vedno sproti dokazuje resničnost napovedi: In peklerska vrata je ne bodo premagala.

Evropsko gospodarstvo na novi poti

(Nadlajevnje in konec)

Tedaj je priskočila na pomoč Amerika. V okviru velikopoteznega Marshallovega načrta je Evropi dala potrebne gospodarske dobrine. V obliki direktne in indirektné pomoči je prišlo v evropsko gospodarstvo skupno 36 milijard dolarjev ali okrog 950 do 1000 milijard šil. Da si približno predstavimo to številko pristavimo, da znaša avstrijski letni proračun povprečno od 35 do 40 milijard šil.

Kakor je po eni strani res, da je to velikodušen dar, ki nima primeri v zgodovini, je pa treba vedeti, da je ameriško vladno pomožni akciji v prid Evrope vodilo jasno spoznanje lastnih interesov. Ob koncu vojne so se namreč ameriški in sovjetski vojniki srečali na Labi (Elbe) in na podlagi medzavezniških sporazumov med vojnimi zavezniki je nastala demarkacijska črta Stettin–Trst, ki se je pa kmalu po koncu sovražnosti z Nemčijo spremenile v »železni zastor«. Ta je ločil nekdanje vojne zaveznike, ki so se v miru spremenili v sovražnike v »hladni vojni«. Po razdejani zapadni in Sredni Evropi, pa so se sicer maloštevilne a dobro organizirane komunistične stranke pripravljale na revolucijo; čakale so na ugodni trenutek, da s silo prevzamejo oblast. Pogoji za revolucijo pa so: notranji nered, pomanjkanje, lakota ter nezadovoljstvo množic, ki končno izbruhnó v krvave nered. Te neredé potem izkoristijo komunisti, da se polastijo oblasti in uvedejo svojo diktaturo.

Ameriška vlada je jasno spoznala, da bi nastop komunizma v Srednji in Zapadni Evropi dal Sovjetski zvezi ključ do gospodarstva nad svetom, kajti v nekaj letih bi si z železno pestjo podredila veliki evropski gospodarski potencial, da bi ji služil. Zatorej je veljalo odvzeti revoluciji ugodna tla s tem, da se pomaga evropskemu gospodarstvu čimprej na noge, da zavladata red in mir ter da so prebivalstvu na razpolago vsaj najpotrebnejše dobrine v zadostni količini.

Evropske države so se pa med seboj po-

vezale v Organizacijo za evropsko gospodarsko sodelovanje (OECE), katere naloga je bila, da si njene države medsebojno pomagajo pri kaj najbolj smotrnem izkoriščanju danih gospodarskih možnosti. Pomagale so si med seboj nekako tako kot si pomagajo sosede na vasi v skupni nesreči. To sodelovanje in obilna gospodarska pomoč iz Amerike sta res v kratkem ustvarili pravcete čudeže. V 17 državah OECE je gospodarstvo naglo napredovalo in se krepilo. So to Velika Britanija, Francija, Italija, Zapadna Nemčija, Portugalska, Belgija, Luksenburška, Nizozemska, Norveška, Danska, Švedska, Islandija, Avstrija, Irska, Švica, Grčija in Turčija.

Da bi štedile dragocene dolarje, so kolikor mogoče med seboj trgovale, z dolarji pa so kupovale v Ameriki in drugod najpotrebnejše blago. Kmalu pa so se počutile tako močne, da so začele občutiti razne carine, kontingente in druge omejitve le kot nadležne ovire, podobno kot gipsove obveze na polomljeni nogi, ki pa je že začelila. Kakor so bile te obveze koristne za časa zdravljenja, so bile zdaj toliko bolj neprijetna ovira. Zato je omenjena šestorica držav Premogovno-jeklarske skupnosti prva sklenila pristopiti k odpravi vseh omejitev, seve na previden način. So to gospodarstvo najbolj razvite države v Evropi. Z ostalih 11 držav se je pojavil neprijeten položaj. One še niso tako daleč, da bi se mogle spustiti v svobodno konkurenco, zato niso pristopile k rimski pogodbi. Razne njihove gospodarske panoge še potrebujejo zaščite. Kar se pa Avstrije tiče, bi pa ob nenadni odstranitvi zaščitnih carin trpelo predvsem poljedelstvo, pa tudi male ter srednje industrije, ki so kar se tiče proizvodnih metod še precej zaostale in zaradi tega delajo z razmeroma visokimi obratnimi stroški, kar povišuje cene njihov izdelkov.

Na čelo teh »nezadovoljnejšev« se je postavila Velika Britanija, vendar ne zato, ker ona ne bi bila zmožna konkurence z

(Konec na 4. strani)

FRAN ERJAVEC, Pariz:

224

KOROŠKI SLOVENC

III. del.

Kot že vse dotedanje vlade, je zadel tudi Bonaparte že prvi dan na najtežje vprašanje do dna razrvanih financ, kajti papirnati denar je postal že skoraj brez veljave, a kovanega sploh ni bilo več v prometu. Glede na to se je moral tudi on lotiti najprej reforme finančne uprave, ki jo je smotrno centraliziral, uredil davke, ustanovil »Francosko banko« (Banque de France), začel trebiti korupcijo, prisilil razne bankirje in državne dobavitelje, da so »prostovoljno« vrnili državi težke milijone, ki so si jih znali poprej pridobiti večidel na nedopusten način, ter je na novo uredil carino in zemljiško knjigo. Tako je začel zopet redno pritekati denar v državno blagajno, pri ljudstvu se je vračalo zaupanje v državo in državni proračun je začel kmalu izkazovati celo prebitke.

Za uspešno uveljavljanje osrednje državne uprave je bila enako nujna tudi temeljita reforma vse krajevne politične uprave. To je odredil že z zakonom z dne 17. II. 1800. Z njim je ohranil razdelitev države na departmaje, kantone in občine, od katerih so poslednje dobile vrhne tudi svojo samoupravo, a med departmaje in kantone je uvrstil še okrožja (arondismaje). Velika mesta so ostala še nadalje razkosana na arondismaje s svojimi lastnimi županstvi. Vodstvo vsake upravne enotice je bilo poverjeno enemu samemu uradniku (prefektom in podprefektom), le v občinah je bilo dodanih županu (maire) še po nekaj prisednikov. Ohranili so pri teh upravnih enotinah resda še vedno tudi svete, a njih delokrog je bil jako ozek in največkrat zgolj posvetovalnega značaja. Glavna značilnost te reforme je bila pa ta, da ti upravniki niso bili več voljeni, temveč imenovani od višjih upravnih oblasti. Za prefekte so bili imenovani pristaši zmernih struj (ve-

lik del teh so bili bivši poslanci), a za načelnike nižjih upravnih enot so bili radi pomanjkanje sposobnih osebvečkrat v zadregah, zato so poverjali ta mesta pogosto tudi aristokratom.

Prva značilnost Bonapartejevih reform je bila stroga centralizacija vse uprave, ki jo je ohranila Francija potem še do današnjega dne, a vzporedno z njo je šla tudi njena specializacija v rokah strokovno usposobljenih uradnikov, odgovornih naravnost področnim osrednjim oblastem. S tem so visoko dvignili njeno strokovno dovršenost, še bolj pa oslabilo krajevno samoupravo. Pravi nositelji vse upravne organizacije so postali prefekti z daljnosežnimi pooblastili, a močna podpora režima je bila tudi policija (z orožništvom), ki jo je razporedil Fouché po vsej državi in ki je pazno (večkrat celo jako samovoljno) nadzorovala vse.

Finančnim in upravnim reformam je potem hitro sledila tudi reforma vsega dotedanjega sodstva. Ta je bila izvršena z zakonom z dne 18. III. 1800. Za manjše civilne spore so kantoni še nadalje ohranili svoje »mirovne« sodnike, a vse drugo sodstvo je bilo poverjeno rednim in novim prizivnim sodiščem. Glavna sprememba je bila ta, da so zopet ukiniteli volitev sodnikov in so postali ti vsaj načelno stalni. Ravno te sodne in ostale Bonapartejeve upravne reforme se morejo po svoji važnosti primerjati samo še z delom prve ustavodajne skupščine. Ta je ukinila vse stare posebne pravice višjih stanov in izvedla narodno enotnost, a šele Bonaparte je z nepričakovano naglico in uspešnostjo ustvaril novi družbeni in politični organizaciji tudi stalne oblike ter smotrno utrdil ves upravni ustroj od osrednje oblasti do poslednje kmečke občine. Da je poskušal na vso moč in smotrno pospeševati tudi trgovino, industrijo, kmetijstvo, promet in sploh vse gospodarsko življenje, je samo po sebi umljivo. Silno je razširil in prenovil tudi osnovno, srednje in strokovno šolstvo, razen tega pa neusmiljeno zatrl tako razpaseno razbojništvo.

S takim vladnim ustrojem, ki je ostal v marsičem v veljavi še do današnjega dne, Bonaparte ni zadostil le svojim težnjam po obvladovanju, temveč tudi koristim narodne revolucije in — svoje lastne utrditve. Na eni strani je bila vodilna družbena plast končno rešena nevarnosti jakobinske »demokracije«, a na drugi strani je dobil Bonaparte v roke vse niti. Na vsak izraz nezadovoljnih desničarjev je mogel uspešno odvrniti, če morda žele, da jih izroči zopet jakobincem. Zakonita opozicija je postala sploh nemogoča, zato so začeli skrajnejši misliti na nasilja, toda bili so vsekakor prešibki zanje. Edina resna nevarnost je mogla pretiti Bonaparteju od častihlepnih republikanskih generalov in rojalistov, toda prve je znal pridobivati z obzirnostjo, a rojalisti so bili tudi sami med seboj preveč razcepljeni.

Spričo zunanje nevarnosti, ki je pretila predvsem od Avstrije, je imel Bonaparte največji interes na tem, da Francijo čim najprej na znotraj pomiri. Glede na to je na eni strani ponudil velikodušno amnestijo vsem, ki se uklonijo, a proti trdovratnejšem je posegal po vprav krutih sredstvih, podobnih Robespierrovim, le da je bil pri tem mnogo uvidevnejši nego podivjani jakobinci. Ni se obotavljal poseči po grozečih zgledih, a na drugi strani je rad sprejemal vse ponudbe podvrženja. Toda v tem oziru je pri republikanskem meščanstvu in pri armadi naletel na velike težave glede nepokorne duhovščine in glede emigrantov. Že konec 1. 1799 je vrnil katoličanom vse še neprodane cerkve, dovolil neovirano službo božjo, opustil skoro vse republikansko »bogoslужje« in zahteval od duhovnikov mesto prisega na ustavo samo še obljubo zvestobe. Ker večine odporne duhovščine ni mogel pridobiti niti s tem, je sklenil pomiriti se naravnost s papežem, a glede emigrantov je do skrajnosti omilil vse veljavne odredbe, toda za izvedbo teh sklepov je moral doseči najprej zmago na zunaj in s sklenitvijo miru še zadostno povečati svoj prestiž.

(Dalje prihodnjič)

ŠMIEL PRI PLIBERKU

Prejšnja leta, ko je bilo včasih napisano: »Šmiel nad Pliberkom«, so se nekateri Pliberčani razburjali in bili užaljeni. Toda ker smo ponižni in se ne maramo prepirati, nam je vseeno, ali je Šmiel pri ali nad Pliberkom. Šmielčani smo ponosni na Šmiel kot so »purgarji« na Pliberk. Toda sedaj bi z večjo pravico rekli, da smo »nad« Pliberkom, ko imamo v Šmielu dekana. Naš č. g. župnik Kristo Srienc je bil namreč imenovan od škof. ordinariata za upravitelja pliberške dekanije. Sicer pa biti dekan ni le čast, ampak je še več: odgovorna služba in nalaga precej dela, da se nam g. dekan kar smili, ko bo imel toliko dela kot župnik in kot dekan.

Po svetu so radovedni, kako kaj živimo in umiramo. Rojstev prav smo imeli 27, porok pa 14. Rojstev pravzaprav ni veliko, če pomislimo, da je umrlo 26 faranov, 14 moških in 9 žensk. Med temi rajnimi je žali bog naš pokojni g. župnik Picej, ki sedaj iz nebes gleda na življenje fare. Najbrže ni preveč vesel in s skrbjo gleda, da samo eno rojstvo presega število smrti in da je nevarnost, da postanemo »umirajoča fara«. Saj preslabo se nam ne godi in revščina ne more biti vzrok, ampak bolj to, da ljudje hočejo predobro živeti in se zato odreko božjemu blagoslovu.

Morda bo letos bolje, ko imamo sedaj v

Evropsko gospodarstvo na novi poti

(Nadaljevanje s 3. strani)

nemško, francosko in italijansko industrijo (to namreč je), temveč zato, ker ona že od nekdaj ni hotela stopiti v preozko povezavo z Evropo. Ona že ima svoj veliki gospodarski prostor, takozvano cono funta šterlinga, ki obsega njene sedanje in njene bivše kolonije, ki so tudi po pridobitvi politične samostojnosti ostale v britanski gospodarski skupnosti, ker je pač to bilo ne le v interesu Angležev, ampak tudi v interesu novonastalih držav samih. Zopet velja primera o velikem loncu, v katerem se cenije kuha, ki smo jo omenili v začetku. Anglija bi sicer rada prodajala na evropskem trgu svoje izdelke brez carine, ni pa voljna dovoliti evropskemu blagu dostopa v svojo cono funta šterlinga. Zato je predlagala nekoliko rahlejšo povezavo v obliki evropske trgovinske cone. Države, ki bi k njej pristopile, bi sicer odpravile medsebojne carine in kontingente, vendar bi vsaka država ohranila prosto roko glede carin proti tretjim državam, dočim predvideva rimska pogodba za vse članice enake carine proti tretjim državam. Tako bi Angleži zase dosegli to, kar hočejo. Evropska šestorica je to ponudbo odklonila, prav poseben pa Francozi.

Nekaj so pa Angleži in njihovi kontinentalni zavezniki ob uveljavitvi rimske pogodbe 1. januarja le morali storiti. Odločili so se za uvedbo delne konvertibilnosti, kot smo jo v začetku opisali. S tem je bila zaenkrat preprečena ločitev evropskega gospodarstva v dva bloka, kajti delna svobodna konvertibilnost pomeni, da bodo izvozniki lahko svoje tuje valute svobodno menjavali in to je pomemben korak k požitvi mednarodne trgovine. Avstrijec bo n. pr. lahko izkupiček za blago, ki ga je iz naše države izvozil v Anglijo zamenjal v dolarje in kupil blago v Ameriki in obratno. Tako je na drug način Evropa prišla nekoliko bliže k temu, kar bi bilo za vse najbolje: evropsko gospodarsko sodelovanje brez vseh ovir. Pot do tega ne bo lahka in ne enostavna. Prinesla bo vsem, tudi Avstriji marsikatero prehodno težavo, vendar je končni cilj teh žrtev vreden.

Pri nas na Koroškem

predpustu več porok. V nedeljo 18. jan. sta se poročila Kos Herman iz Šmarjete, ki je lani postal vdovec, in Gita Rudolf, p. d. Rudolfova na Bistrici. Priči sta bili Franc Mekjak, trgovec z živino, in Franc Potočnik. Vesela oiset je bila pri Šercerju. Toda dočim je bil pokojni g. župnik Picej pravi specialist za »tatvino«, da se mu je namreč vedno posrečilo ukrasti nevesto, pa novi g. župnik pri tej oseti ni mogel ukrasti neveste. Se bo moral še naučiti krasti, saj je to edina vrsta kraje, ki je dovoljena.

V nedeljo, 1. februarja sta se poročila Verhnjak Franc, pd. Božič, mežnar in kmet v Dvoru, in Wastl Marija iz Metlove. Nevesta je iz družine, ki je bila pod Hitlerjem izseljena. Veseli smo, da imamo v Dvoru sedaj še »mežnarco«, saj te navadno bolj znajo skrbeti za lepoto in čistočo cerkve kot moški. Privoščimo našemu pridnemu mežnarju, da si je v sosednji fari poiskal tako pridno in dobro življenjsko družico!

Toda v Dvoru smo imeli zadnjič zelo žalostno smrt. 12. januarja je umrla Krakorčeva mati, Marija Ferra, stara šele 45 let. Doma je bila na Blatu pri Mlinarju. Sicer je že dolgo bolehal na srčni napaki in se je zdravila v Gradcu, toda domov je prišla boljše. Tisti dan je še sama prala in pekla, nato ji je postalo bolj hudo, da se je vlegla na klop in se ni zbudila več. Šele čez čas je otrok opazil in je tekel po vasi in kričal: »Mama so mrtva«. Zapustila je dva otroka. Pokopali smo jo 14. januarja ob veliki udeleži faranov, ki so sočustvovali s Krakorčevimi družino. Ob tej bridki izgubi tudi »Naš tednik« družini izreka sožalje.

V Večni vasi pa sta se poročila Dlopst Kristijan, rudarski delavec iz Podgore in pa Fračko Ana, pd. Skrijarjeva iz Večne vasi. Poročil ju je preč. g. France Božič, kaplan v Velikovu. Želimo jima sreče in blagoslova!

TINJE

(Slovo in pozdrav)

Pri nas smo v zadnjem tednu doživeli velike spremembe v farnem življenju.

Skoraj tri desetletja so med nami požrtvovalno delovali mil. g. prošt Anton Benetek, sedaj pa so se poslovili kot dušni pastir od faranov, ki so prihajali skozi leta in leta k proštu po nasvete in tudi po odvezo v spovednico. G. prošt še ostanejo med nami nekaj časa v zasluženem pokoju in se nameravajo nato preseliti v Velikovec.

G. prošt so bili rojeni leta 1877 in v duhovnika posvečeni leta 1906. Upravljali so na Koroškem razne župnije, tako visoke Djekše, Žihpolje in končno Tinje. Tinjčani smo jih spoznali kot izvrstnega pridigarja leta 1922, ko so pridigovali na novi maši tinjskega rojaka g. Lenarta Trabesingerja, ki je sedaj nasledil tudi prošta Benetka.

Dne 1. februarja je bila svečana instalacija novega prošta, tinjskega domačina Lenarta Trabesingerja. Nekam stožilo se nam je pri srcu, ko smo primerjali vzdušje ob novi maši in ob svečani instalaciji. Nismo še pozabili, da so nestrpnosti v noči pred novo mašo raztrgali edini slovenski napis »Novomašnik bod' pozdravljen«. Svečano instalacijo je izvedel prevzvišeni nadpastir dr. Köstner osebno. Slovenska beseda je bi-

la pri tej slovesnosti porinjena v zadnji kot, vsekakor pa še upamo in pričakujemo od domačina, ki dejanske razmere pozna, da znanprej ne bo tako hudo, kakor je izgledalo 1. februarja.

Proštu Benetku želimo, da bi se od svojega 53-letnega dušnega pastirovanja odpočil in ostal še naprej tolažnik bolnikov v fari, novemu proštu pa iz vsega srca izrazimo upanje, da mu bo človeška in božja pomoč pomagala uresničiti vrsto načrtov, ki jih je prinesel v svojo rojstno faro.

Še tretja sprememba se je izvršila pri fari. Ker je pokrški župnik g. Alojzij Kulmež prevzel pliberško mestno faro, je moral tinjski kaplan Jože Gabruč na njegovo mesto v Pokrče. Tudi to slovo je Tinjčane hudo zadelo, ker je g. kaplan v teku let postal živ del naše fare in ga bomo težko pogrešali. Smemo pa upati, da tudi on nas ne bo popolnoma pozabil, posebno ne v lepšem poletnem času, ko bodo motorji brneli na lepi asfaltirani cesti. Njemu želimo v novih dveh farah v Pokrčah in Slovenjem Šmielu ali v Šmielu ob Krki, da se tako nekoliko prilagodimo času in razmeram, prav mnogo uspeha.

VOGRČE

Pravijo, da je neki mož nekoč svojo ženo ubil, to pa samo zato, da bi časopisi o njem pisali. Nam Vogrjanom pa ni za tako slavo in je boljše, da časopisi o nas molče kot da bi slabe stvari pisali. Saj smo kar zadovoljni v našem kotu, bolj v miru živimo in če smo bolj nepoznani, vsaj ne bodo kake atomske bombe kdaj na Vogrče vrgli.

Predpust bo minil brez porok! Lani smo imeli dve poroki. Imamo sicer veliko kandidatov za zakonski stan, imamo srečne in nesrečne ljubezni, imamo tudi starejše samce, ki bi bili sicer dobri očetje, pa je ponekod trma, drugod strah, marsikje pa starši ne puste, ker se »mlade« ali »mladega« boje. Pa upamo na boljše čase.

Lani smo imeli 3 mrličke. Kot prvo letošnjo žrtev si je smrt izbrala Rožič Frančiško, pd. Gašparjevo. Bila je tiha in skromna, skoro nepoznana, ki je poznala le dom in cerkev, tudi se ni poročila, pa vedno je pridno delala. Nepričakovano jo je zadela kap in po nekaj dneh je umrla. Pokopali smo jo v četrtek, 29. januarja. Hitro je odšla za svojim bratom, ki je pred dvema letoma umrl v Jugoslaviji.

Šolska komisija je bila blizu nas, v Vogrče pa ni prišla. Pa bi bili prav veseli, da bi komisija vsaj videla, kako dober učni uspeh je na šoli in da otroci zato prav nič manj ne znajo, če se naučijo dva jezika, ampak še več, ker pač en jezik več znajo. Seveda bi se komisija tudi pri nas začudila nad nekaterimi otroki, ki so se odjavili od slovenščine, pa nič nemško ne znajo. Saj jih še nemško ne moreš naučiti, če zraven ne uporabiš slovenščine. No, pa otroci so ubogi in se nam smilijo, ker imajo pač tako neuvidevne starše in otrokom ne privoščijo, da bi več znali in veljali.

Da je v fari bolj živahno, naš g. župnik upeljujejo razne lepe stare navade in smo farani hvaležni zanje. Že dve leti imamo božično devetdnevno »Marija išče prenočišča«, kjer sodeluje vsa fara. Peli smo veliko in žebrali in hiše so pripravile Mariji tako lepo bivališče. — Letos so koledovali

sv. Trije kralji. Šli so z ministranti po hišah in peli, g. župnik pa tudi z njimi, da so obenem blagoslavljal hiše.

Za Svečnico pa so šli naši cerkveni pevci po vseh hišah in peli prastaro kolednico: »Eno samo jutro Svečnica, je Marija v cerkev šva«. V starih časih so hodili vsako leto s to pesmijo po fari in so si nabrali veliko klobas. Saj se spodobi klobasa pevcem, ki »zdravja in sreče vam voščimo«. Toda letos, ko so po desetletjih zopet začeli voščiti, so naši požrtvovalni pevci nabirali za misijone in so na predvečer Svečnice nabrali 420.— S. Tako pomagajo, da bo čimprej zasvetila »luč za razsvetljenje poginov«. Smo jim hvaležni za lepo navado in da darove namenijo misijonom. Če so pa zraven prešli še kako »rdečo klobasico« za skupno večerjo pri organistu Miheju, so jo pa pošteno zaslužili in jim jo iz srca privoščimo! Bog daj vsem hišam tega, kar so jim pevci voščili: zdravja in sreče!

ST. JANŽ V ROŽU

Minulo nedeljo je bil pri nas zaključen kuharski tečaj. Več tednov so se dekleta vadila v tej občeukoristni umetnosti pod streho gostoljubnega župnišča, ki so ga prijazen gospod župnik dali na razpolago za tečaj. Vodila ga je skrbna učiteljica gdč. Moharjeva.

Za zaključek so pa nam dekleta pripravila pestro akademijo v dvorani gostilne Tišler, ki je bila polna do zadnjega kotička. Za uvod je ena izmed tečajnic pozdravila vse goste, med katerimi je bil svetnik Kmetijske zbornice za Koroško g. Janko Janežič iz Leš pri št. Jakobu, nato pa se zahvalila občinski upravi ter vsem tistim, ki so pripomogli k temu tako uspešno zaključenemu tečaju. Dokaz za to so bile številne kuhinjske dobrote, ki so bile razstavljene v dvorani. Sledil je venec slovenskih pesmi, pojavile so se perice, ki so zehale s pravim perilom in vsem v dovrani (vključno morebitnim ženinom) pokazale, da znajo ne le prepevati, ampak tudi zares delati. Rajalne točke so posebno navdušile številne mladeniče v dvorani, vse nas pa je spravila v dobro voljo igra »Nevesta iz Amreike«. Vse igralkе zaslužijo pohvalo in vse kaže, da bomo v št. Janžu imeli kmalu izurjeno igralsko družino, ki se bo še lahko z marsikatero igro postavila doma in drugod.

KOTMARA VES

(Darežljivi ljudje so tod doma)

Pred kratkim se je motorizirani avtokolona, opremljena s posebnimi napravami za odzemanje krvi, podala v Kotmaro ves. Tam se je 70 oseb prostovoljno javilo za oddajo krvi in tako je »krvna banka« v Celovcu mogla izredno povečati svoje zaloge. Število dajalcev krvi je izredno veliko, ker račun pokaže, da je vsak 23 Kotmirčan dal nekaj lastne krvi, ugotavlja poročilo Rdečega križa in pripominja: »V primeri s številom prebivalstva deželnega glavnega mesta, bi to pomenilo, da bi se moralo 2700 Celovčanov naenkrat pojaviti in se staviti na razpolago za odvzem krvi.«

VIHRA VES — ŽRELEC

† Janez Wresnegger

V soboto dne 31. januarja smo položili k večnemu počitku na božjo njivo pri farni cerkvi v Žrelcu Janeza Wresneggerja, pd. Matevža, ki je v 78. letu starosti po dolgi in težki bolezni odšel v večnost. Njegova zadnja želja je bila, da bi ga na njegovi poslednji zemeljski poti spremljala slovenska pesem, ki jo je zadnja leta v Žrelcu tako redkokrat slišal, in da bi mu pogrebne obrede in molitve opravili v maternem jeziku. To (Dalje na 8. strani)

Winter-Schluß-Verkauf

Kopftücher	3.90
Herren-Kräuselsocketts	8.80
Frauen-Pelzhosen	16.50
Herren-Flanell-Sporthemden	39.80
Nylonstrümpfe	9.90
Servierschürzen	7.90
Damen-Flanell-Nachthemden	39.—
Herren-Trikothosen, lang	19.80

Damen-Modepulli	37.90
Flanelle	8.80

NICHTS KANN SIE MEHR ÜBERZEUGEN
als das, was Sie selbst sehen
VERGLEICHEN SIE PREIS UND WARE
in unseren Schaufenstern, und Sie werden bei uns kaufen

Kleiderwollinstoffe	9.80	Seidenschal	3.90
Damen-Barchentschlafröcke	59.80	Damen-Wäschegarnitur, Hemd und Hose	18.85
		Kinder-Trikot-Nachthemden, alle Größen	24.90
		Knaben-Sportflanell-Hemden	19.90
		Nylon-B.H.	9.35

Kaufhaus **SAMONIG** Villach

Gregor Mendel

(K 75. OBLETNICI SMRTI)

Ko je pred 75 leti (1884) umrl v Brnu opat Gregor Mendel, še ni nihče pomislil na to, da so položili v grob največjega psihologa devetnajstega stoletja, očeta zakonov o dednosti.

V bližini Brna je bil tiste čase samostan avguštincev, ki je imel prekrasen, senčnat vrt. V tem vrtu je preživel menih, leta 1822 rojeni kmečki sin Gregor Mendel, skoro ves svoj prosti čas. Kaj je Mendel počel v tistem zatišju samostanskega vrta, takrat še nihče ni razumel in mogel razumeti. Celih osem let je gojil različne vrste fižola in pri tem križal rumeni fižol z zelenim, zgubane in velike rastline z malimi. Pri tem je odkril dejstvo, ki je ostalo botanikom pred njim skrito: oblika in barva fižola kakor tudi karakteristični znaki se dedujejo po gotovih zakonih, ki jih je možno napovedati od ene generacije do druge.

Svoje pionirsko delo je priobčil v nekem listu, ki je bil le malo razširjen in spričo tega slabo sredstvo za širjenje slovesa sodelavcev. Šele 35 let kasneje, ko so prišli trije znanstveniki Correns, de Vries in Dunajčan Tschermak do istih rezultatov kot Mendel, so poiskali njegov spis. Spoznali so, da je Mendel opazoval v samostanskem vrtu največje tajne narave in jih raziskoval. Odkril je osnovne zakone, na podlagi katerih sloni dedovanje poedinih značilnosti. Njegova veda o dednosti se je v dvajse-

tem stoletju razvila v mogočno znanost. Ob umni uporabi njegovih zakonov se je kmetijstvu odprlo nebroj možnosti. Tako n. pr. se je posrečilo vzgojiti vrste žitaric, sadja in sočivja, ki vzdržijo bolezni in ostro podnebje ter dajejo obilen pridelek.

Pa ne samo v rastlinstvu, tudi v živinoreji je bilo po Mendelovih zakonih mogoče načrtno vzgajati zmožno živino za nadaljnjo rejo in visokovredne bike za zakol. S pomočjo znanosti o vzreji živine in rastlinstva ter kmetijske kemije je bilo mogoče povečati donosnost naših tal v nesluteni meri.

Zakoni, katere je postavil Gregor Mendel glede dedovanja, so veljavni za vse, kar se razmnožuje. Uporabni so zato tudi v svetu mikrobov in bakterij. Tu jih uporabljajo za določanje smrtonosnih klic, ki se upirajo učinku zdravil, s katerimi jih hočejo pokončati.

Tako je iz semena, ki je bilo pred enim stoletjem vsejano v tistem samostanskem vrtu, izšla ena najbolj plodovitih, tajinstvenih in najdrznejših znanosti, brez katere načel bi si moderne znanosti sploh misliti ne mogli. (Iz »Biologie u. Medizin«)

Našim gospodinjam

Samo 45 ur

V teh dneh so tudi pri nas uvedli 45-urni delavnik. Optimisti trdijo celo, da se bo v teku časa zmanjšal delovni čas na teden še za nekaj ur, psihologi pa si že belijo glave, kaj bodo počeli ljudje s tolikim prostim časom, ne da bi prišli na stranpota. A vendar so na svetu še milijoni in milijoni ljudi, katerih delovni teden znaša po 100 in še več ur.

Ne bo težko uganiti, kdo je tisti, ki mora delati toliko ur. Žena — gospodinja — mati! Res, da je emancipacija povedla žene v pisarne, bolnice, tovarne, trgovine; da vršijo razne poklice ali se udeležujejo celo v politiki; vendar so žene obdržale svoj osnovni, naravni poklic: ostale so matere in gospodinje. In to pomeni ogromno delo!

Današnja žena mora vedeti, katere pripomočke ji nudi moderna tehnika za štedenje časa, znati mora popraviti kapljajočo pipo, kratek stik v stanovanju, ali negovati bolnika. Mora biti spretnih rok,

brohotna, razumljiva, skrbno oblečena in negovana, sicer ji grozi nevarnost, da jo izpodrine mlajša.

Odveč je vprašanje, kako dolgo more žena vzdržati vse duševne in telesne napore, kajti ne preostane ji nič drugega, kakor da si zastavi dvojno vprašanje:

Kako naj štedim s časom?

Kako pomagam sama sebi?

Zato bomo v tem kotičku za žene in gospodinje skušali pomagati z nasveti, da boste mogle biti dobre gospodinje, skrbne in ljubeče matere ter tudi prijetne in srečne žene.

Klali smo

(Nekaj nasvetov kuharicam)

Segedinski golaž:

V masti zarumeni na koleščke zrezano čebulo, prideni rdečo papriko, na kocke zrezano svinjsko meso ter duši. Posebej skuham kisló zelje, kuhanega prideni dušenemu mesu. Nazadnje še dodaj kisle smetane ter soli po okusu.

Možgani:

Previdno odstrani kožico in sesekljaj možgane. Na razbeljeni masti zarumeni drobno sesekljano čebulo, strt česen in zelen peteršilj, nato prideni možgane, osoli in popraj.

Možganova juha:

Možganom odstrani kožico in jih sesekljaj. V nekoliko masti zarumeni dve žlici moke, prideni peteršilja, dodaj možgane, zalij ter še nekaj časa kuhaj. Nazadnje osoli, naribaj nekoliko oreščka oziroma popraj.

Vranični žličniki:

S topim nožem nastrgaj vranico, ker se uporablja samo vranični sok brez kože. Nastrgani vraniči dodaj 1 jajce, sol, drobtinice in toliko mleka, da dobiš gostljato

snov. To zabeli z mastjo, na kateri si precvrta drobno sesekljano čebulo, strt česen in zelen peteršilj. Česen in peteršilj denes v mast, ko je čebula že rumena. Dobro zmešaj, prideni še nekaj žlic moke, majarona in popra, z žlico zajemi pripravljeno testo in zakuhaj v vrelo juho. Kuhaj 4—5 minut. Ako žličnik naraste in je mehak, zakuhaj na isti način ostalo testo, sicer pa prideni mleka, če je pretrd; če se razkuha pa še nekoliko moke.

Kratke iz kmetijstva

Proizvodnja mleka na svetu se je tudi v preteklem letu povečala za okroglo 2 odstotka. Do tega spoznanja pridemo na podlagi poročil iz 22 držav, ki normalno pridobivajo 60 odst. mleka na svetu.

Proizvodnja mleka v Evropi je bila preteklo leto za okoli 3 odst. večja kot predlanskim, dasiravno je opaziti na Danskem, Finskem in Švedskem vidno upadanje proizvodnje mleka. V Veliki Britaniji izgleda, da je bila proizvodnja mleka lani le malenkostno pod proizvodnjo leta 1957. Proizvodnja mleka pa je vidno poskočila lani v Franciji, v Zapadni Nemčiji, na Nizozemskem in v Švici. Verjetno so na to vplivali nadpovprečno ugodni pogoji za pašo.

V avstrijskem kmetijstvu bo v kratkem pričel obratovati stotisoči traktor. Število kombajnov (Mährescher) je poskočilo na 6.500, motornih kosilnic pa je že 62.000 v obratu. Kako se avstrijsko kmetijstvo vedno bolj mehanizira, pa dokazuje dejstvo, da se je lani v Avstriji znižalo število vprečnih konj spet za 15.000 repov.

Leta 1945 je bilo v Avstriji odrezanih od prometa še okoli 120.000 kmetijskih obratov. Ob koncu predlanskega leta jih je bilo le še kakih 88.000. Do tega časa so zgradili 2.770 km voznih poti in 1.645 km žičnih poti. To akcijo bodo tudi letos nadaljevali.

V Avstriji je opaziti precejšnjo razliko v tem, kako so kmečka in nekmečka gospodinjstva opremljena z električnimi napravami. Kmečka gospodinjstva so bolj opremljena s pralnimi stroji kot nekmečka, zato pa imajo nekmečka gospodinjstva precej več drugih električnih naprav.

Na Dunaju so ustanovili društvo »Agrarisches Informationszentrum«, na kratko AIZ. Naloga tega društva je, napraviti agrarno publicistiko za učinkovito sredstvo poročanja in svetovanja ter dvigniti zanimanje za zadeve kmetijstva. Društvo name-rava tudi zagotoviti avstrijskemu kmetijstvu in gozdarstvu zanimanje domačega in tujega tiska za njegove težnje. S svojim delom pa hoče pomagati pri izboljšanju prodaje kmetijskih pridelkov s tem, da jih bo propagiralo.

V Avstriji je pokazal neki test, da se pustijo pri nas ljudje bolj vplivati od vere kakor od politike. 39 odst. vprašanih Avstrijcev je menilo, da ima vera večji vpliv, 29 odst. je dalo prednost politiki. 30 odst. pa je bilo mnenja, da imata tako vera kot politika enak vpliv. V splošnem so dale ženske prednost veri pred politikom, dočim so se moški odločili prej za politikom.

55 odst. vprašanih kmečkih ljudi je dalo prednost veri, medtem ko je bilo med delavci tega mnenja le 29 odst. vprašanih.

Na Dunaju je odgovorilo 29 odst. vprašanih, da vera bolj vpliva na človeka kot politika; v ostalih zveznih deželah pa je dalo prednost vplivu vere okrog 39 odst. vprašanih, kot n. pr. na Koroškem in Vzhodnem Tirolskem, ter 63 odst., kot na severnem Tirolskem in Predarlskem.

Ne pozabite

6. februarja:

Šmohor: V kmetijski zbornici uraduje strokovnjak za gozdarska vprašanja.

Beljak: V kmetijski zbornici dajejo nasvete glede socialnega zavarovanja.

Malošče: Ob 14. uri v gostilni Kofler pogovor o vprašanjih socialnega zavarovanja.

Šmartin na Dholici: Ob 14. uri v gostilni Ulbing predavanje: Kmetija — letovišče.

Globasnica: Ob 9. uri v gostilni Zenkl kinopredstava.

Galicija: Ob 14. uri kinopredstava v gostilni Tegrovsky.

7. februarja:

Beljak: Letno zborovanje zveze koroških rejcev simedolskega goveda ob 9.30 v hotelu Brauhaus.

Žvabek: Strokovno zborovanje ob 9. uri v v gostilni Hafner: Racionalizacija v družinskem obratu.

Železna Kapla: Ob 9. uri kinopredstava v gostilni Besser.

Št. Vid v Podjuni: Ob 14. uri kinopredstava v gostilni Mohar.

8. februarja:

Žitara ves: Strokovno zborovanje ob 9.30 v gostilni Waldner.

Djekše: Kinopredstava ob 10. uri v gostilni Gotschmar.

Št. Peter pri Velikovcu: Kinopredstava ob 15. uri v gostilni Dürrenwirt.

13. februarja:

Labod: Ob 10. uri prevzem lanu in konoplje pri tehničarju ob mostu.

Važno: 12. marca bo v St. Vidu na Glini prihodnji sejem goveda marijadvorske pasme. Bike, krave in telice za ta sejem je treba prijaviti najkasneje do 14. februarja t. l. in sicer preko pristojnih plemenskih oskrbnikov, pomožnih oskrbnikov in preizkuševalcev ali neposredno pri Zvezi rejcev marijadvorskega goveda v Celovcu (Blondviehzuchtverband, Museumsgasse 5).

(Izrežite ta stolpec in ga shranite na vidnem mestu!)

BOLHE STRAHUJEJO MESTO

Pasje bolhe strahujejo zdaj Léopoldville, prestolnico Belgijskega Konga. Mestni svet je pa zavnil predlog, naj bi zaprli šole, kinematografe in javne zborovalne prostore in je sklep utemeljil takole:

»Ko bo nastopila deževna doba, bodo že nalivi odplavili nadležne bolhe. Potem boste imeli spet mir!«

Izkoristite

RAZPRODAJO

pri

RosKönig

Klagenfurt, Bahnhofstraße 9

Odlična kvaliteta po najugodnejših cenah!

WEISSE WOCHEN

Geschirrtücher, Baumwolle	2.80
Blauhandtücher, Strapazqualität	4.50
Frottierhandtücher	9.95
Wirtschaftswebe	6.50
Mollino, Baumwolle	5.30
Plastic-Tischtücher	5.90
Flanell-Leintücher, normale Größe	28.80

Vorhangstoffe	7.90
Schlüpfertücher, 120 cm breit	12.25

NICHTS KANN SIE MEHR ÜBERZEUGEN als das, was Sie selbst sehen
VERGLEICHEN SIE PREIS UND WARE in unseren Schaufenstern, und Sie werden bei uns kaufen

Huck-Handtücher	6.75
Alpenbettzeug, 120 cm breit, farbecht	12.25

Deckenschlüpfer, englische Fassung	49.80
Polsterbezüge, fix u. fertig	13.90
Inlett, federndicht	12.25
Scheibengardinen	7.50
Leintuchwebe, starkfädig, 150 cm breit	16.90
Karo-Flanelldecken	59.80
Herren-Zephirtücher	2.50

Kaufhaus

SAMONIG

Villach

Fant in dekle

Prečudno je, da imamo za vsako službo in vsak poklic posebne šole in izpite, ki so neizogibni pogoji, da dobimo dostop do posameznih oblik življenja in dela, le za življenjski poklic, ki vse življenje, ki odloča o vsej prihodnosti, sreči ali nesreči dveh ali še več ljudi v družini ali celo mnogih rodov, pa ni ne tečajev ne izpitov. Na vsako igro se morajo igralci s številnimi vajami pripravljati, samo za življenje v zakonu ni priprav, le v življenje stopajo mladi ljudje brez izkušenj, docela nepripravljeni. Vsa priprava je prepuščena zgolj njim samim in njihovi osebnosti volji.

Drugo rojstvo

Človek se pravzaprav dvakrat rodi. Prvič se rodi kot otrok staršem; starši ga »dobijo«. Drugič pa se rodi kot mladostnik za človeško družbo; takrat ga starši »zgubijo«; izmakne se jim.

Če namreč vzamemo, da je rojstvo otrokova ločitev od matere in vstop »na svet«, moramo reči, da je ločitev spočetka samo telesna; duševno pa je otrok prva leta svojega življenja z vsem srcem in z vso dušo navezan na starše, zlasti na mater.

Toda že v zgodnji mladosti začne domišljija prestiti drobne, kakor svila tanke in čiste nitke vezi med fantom in dekletom. Mnogo prej, preden se začne prebujati spolnost, se že pojavijo misli na drugi spol, misli, ki so res še docela »nedolžne«, prav otroško preproste in nevedne, za odrasle kar zabavne.

Osemletna hčerka potoži mami: »Kaj, tebi, mama, je bilo lahko, ko si očeta vzela, a koga naj jaz vzamem za moža, ko nobenega ne poznam!«

Večkrat se otroci kar po »parih« porazdelje, ko se na istem dvorišču igrajo: naši in sosedovi. Vse, to je še svet pravljice, so nitke, ki jih predejo v otroškem raju, kjer še ni spoznanja hudega in dobrega.

Vse to traja približno do 14. leta starosti. V teh letih pa se začne vedno bolj razvijati otroku ne le telesna, temveč tudi duševna samostojnost.

V otroku se začno vzbujati prava ljubezenska (erotična) čustva. Večkrat je to še zelo nejasno in nezavestno ali vsaj malo zavestno. Otroku postaja drugačen, malo »čuden«, zamišljen, vase zaprt. Deklica, ki je prej vsako stvar že od daleč mami pripovedovala, je zdaj manj zgovorna, manj zaupna. Pač pa se med tovarišicami zelo dobro počuti; veliko si vedo zelo zanimivega povedati.

To so znaki, »simptomi« duševnih sprememb: otrok se osamosvaja; obrača se stran od staršev, zanima ga družba. Ni sicer treba, da bi bila deklica ali fant že »zaljubljen« in bi to skrivnost skrivala pred starši; saj se prva mladostna ljubezen obrača po navadi do odraslih: do učitelja ali učiteljice itd.; vendar pa se tudi v tem že kaže svojestransko nezaupanje do staršev. Prej sta storila vse tako, kakor so jima starši rekli ali naročili; za vsako stvar sta rada vprašala. Zdaj pa na mah hočeta vse sama boljje vedeti.

Zanimivo je, da se navadno v teh letih močnejše pokaže nasprotje med očetom in sinom ter med materjo in hčerko, medtem ko sta si oče in hčerka ter mati in sin večkrat kar zaupna. Vse to je več ali manj jasen izraz, da se v otroku v teh letih prebujata spolnost in da ga zato privlači drug spol, isti spol pa več ali manj podzavestno odbija.

Prav to bi morali vedeti tako starši kakor tudi mladostniki — da bi ne bilo nepotrebnih, zlasti za starše bolečih nasprotij, sporov, trenj in žalitev. Mlad fant žali očeta, pa se oče v strahu sprašuje, kaj bo iz tega. Prav tako hčerka postaja objestna do matere, ji hudo rani dobro, požrtvovalno srce. Pozneje, ko sin in hčerka dorasteta, ko prideta v zrelo leta, ko imata morado že tudi sama svojo družino, se hudo kesata, da sta mogla biti do očeta ali do matere tako svojeglava, trmasta, trda in ne-hvaležna; a tako kesanje je navadno — prepozno, ko očeta ali matere ni več, ko ni več prilike, da bi se izjokala kot dobra otroka; takrat bi želela vse popraviti, a ne gre več, ker je prepozno.

A tudi starši pozneje večkrat obžalujejo, da svojega razmerja do odrasčajočega otroka niso znali prav urediti. Pozneje šele vidijo, da otroka v njegovih razvojnih letih niso prav razumeli. Niso se zavedali, da je rast mladostnika v samostojnost zakon narave, ki ne samo da ni slab, temveč je celo dober in neizogibno potreben.

Za mladino in prosveto

Občni zbor Krščanske kulturne zveze

Naša centralna prosvetna organizacija ima vsako leto svoj redni občni zbor. Na njem se naj ugotovi predvsem, kaj se je v preteklem letu na prosvetnem področju ustvarilo. Na občnem zboru pa naj se zasnuje tudi delo, ki ga bo moral vršiti novoizvoljeni odbor.

Občni zbor Krščanske kulturne zveze bo letos v nedeljo, dne 15. februarja ob dveh popoldne. Odločili smo se tokrat za nedeljo, ker je občni zbor povezan z veliko kulturno prireditvijo. Na njem bodo sodelovali naši vrli Selani ter neumorni prosvetni delavci iz Globasnice. Tako se bodo prireditve laže udeležili rojaki iz vseh naših dolin kot na kak delavnik. Prireditve in občni zbor naj tako izpričujeta povezanost vseh sil, ki podpirajo na katerikoli način naše prosvetno delo. Tako bodo zastopani na občnem zboru poleg prosvetnih delavcev: igralcev, pevcev, knjižničarjev itd. tudi razširjevalci naših publikacij, mladi literati ter sploh ljubitelji naše materine besede in domače pesmi.

Za občni zbor in kulturno prireditev smo izbrali prostorno Kolpingovo dvorano v Celovcu, v kateri smo že večkrat prisostvovali kaki kulturni prireditvi ali se sešli v prijateljski domači družbi.

Slovenci radi prišluhnemo petju, to pa predvsem zato, ker radi pojemo. Kako lepo je, če gojimo v našem krogu še pesem naših očetov, pesem, ki nam jo je prvokrat zapela mamica. Ljudje pričakujejo naravnost ob kulturnih prireditvah vedno tudi petje, ki naj jih razvedri.

V okviru naše prireditve bo nastopil pevski zbor Katoliškega prosvetnega društva iz Globasnice pod vodstvom Janeza Petjaka. Mladi pevovodja je nenavaden talent ter skladatelj. Njegov zbor je žel vsepoved, kjerkoli je nastopal, res lepe uspehe. Zato smo še prav posebno veseli, da bomo imeli sedaj tudi v Celovcu priliko, slišati petje

naših rojakov iz Globasnice, ki so že toliko poslušalcev znali navdušiti za lepo domačo pesem. Zdi se nam, kot da bi gora Peca, v kateri biva kralj Matjaž, izžarevala na te požrtvovalne pevce čarobne moči, ki vzpodbujajo člane pevskega društva k vedno novim žrtvam za veljavo in priznanje slovenske pesmi v naši deželi ter izven nje. Prepričani smo, da se obeta vsem, ki se bomo udeležili pevskega koncerta 15. februarja, lep nedeljski popoldan. Saj lahko, kajti poleg domačega petja-Globašev bodo nastopili še Selani. Člani Katoliškega prosvetnega društva bodo izvajali vrsto slovenskih plesov v narodnih nošah. Kdo ni imel prilike videti na odru selskih prosvetarjev! Skoraj da ni med nami rojaka. Saj so gostovali Selani že v marsikateri naši vasi, posebno s pevkami prireditvami. Tokrat pa nas bodo presenetili še s prav posebnim kulturnim užitkom.

Rojaki in rojakinje širom Zilje, Roža in Podjune! Ne zamudite edinstvene prilike! Pridite v obilnem številu v nedeljo, dne 15. februarja, v Celovec, da se navdušimo ob pestrem kulturnem programu še bolj za vse, česar nas je slovenska mat' učila.

Slovensko-nemški slovar izšel

Dočakali smo ga, kakor smo ga težko pričakovali. Saj ga pri slovenskem pouku res tudi nadvse rabimo. Slovensko-nemški slovar je izdala državna založba Slovenije pod uredništvom dr. Franceta Tomšiča. Slovar je izšel ob koncu leta 1958 in obsega 1053 strani. Poleg obsežnega vokabularja najdemo v njem podrobna navodila za rabo slovarja ter vpogled v ustroj nemškega samostalnika, pridevnika in glagola.

Ker je pričakovati, da bo slovar kmalu razprodan, ga bo treba čimprej naročiti.

V drugo petdesetletje!

Zvestobo naši pesmi in besedi!

OBČNI ZBOR KRŠČANSKE KULTURNE ZVEZE,

ki bo v nedeljo, dne 15. februarja t. l., ob dveh popoldne v veliki Kolpingovi dvorani v Celovcu, bo hkrati izraz naše izpovedi, da bomo tudi v drugem petdesetletju posvečali vso skrb vsestranskemu kulturnemu delu.

Poleg običajnega dnevnega reda, ki smo ga podrobno naznanili predstavnikom v Krščanski kulturni zvezi včlenjenim Katoliškim prosvetnim društvom ter Farnim igralskim družinam, bo obsegal občni zbor veliko kulturno prireditev, na katero naše rojake širom Roža, Zilje, Podjune in Gur prav pri srčno vabimo.

Odbor Krščanske kulturne zveze

S tem nočem reči, da bi morali starši mladostniku vse pustiti in da je nadzorstvo nepotrebno in slabo. A tudi nasprotno: ne smejo vsega zavirati in prepovedati; saj so stvari, ki so dobre in pametne in jih zato tudi pametni starši dovolijo. Pač pa je pri tem nekaj zelo važnega in potrebnega — namreč medsebojno zaupanje.

Ves odnos staršev do otroka in vsa vzgoja morata sloneti na zaupanju. Le če mati in oče resnično zaupata svojemu otroku, bo otrok zaupanje tudi podzavestno čutil in ga staršem vračal. Tako bo tudi otrok staršem »kljub krizi zaupanja«, ki nastopi v razvojnih letih, še vedno zaupal; svojih najvažnejših življenjskih zadev ne bo pred njimi skrival, temveč se bo o vsem z njimi pogovoril.

Neomajno zaupanje v lastnega otroka more imeti samo mati, ki ima za to podlago v sebi in v svojem možu. Če se zaveda, da sta oba do konca poštena, da je torej otrok ne samo po besedah, temveč tako rekoč že v »krvi« prinesel poštenost, potem se ji ni treba bati. Če pa se na tistem sama zaveda, da tudi sama (ali njen mož) ni bila poštena ne kot otrok ne sedaj, kako naj mu potem zaupa?

Vse to velja tudi za odnose, ki so v mladostnih letih za odrasčajočega človeka najvažnejši: za razmerje dekleta do fanta in

obratno.

Starši se morajo zavedati in spoprijazniti s tem, da se otrok od njih z leti vedno bolj oddaljuje, dokler končno ne zapusti očetove hiše in si ustanovi lastno družino; pri vsem tem morajo otroku neomajno zaupati, kakor so mu prej, ko je bil še kot otrok majhen in povsem od njih odvisen. V svojem ravnanju morajo odrasčajočemu mladostniku pokazati, da ga razumejo, saj so bili tudi sami mladi; da jim ni »nič novega«, kar mlad človek doživlja, da mu zato tudi niso prav nič »nevoščljivi« njegove sreče. Imajo pa veliko skušenj in zrelosti, da mu lahko modro in resnično dobrohotno svetujejo, ga posvarijo pred samoprevvaro in zablodo. Otroci morajo čutiti, da jim nihče na svetu res prave sreče ne želi bolj kot lastni starši. Zato je nadvse važno in lepo, da se otrok v teh najvažnejših zadevah pogovori in posvetuje s svojimi starši. Skrivanje navadno ne prinese nič dobrega.

Če starši svojo vez z otrokom v teh letih prav razumejo, se po vsej verjetnosti tudi otrokovo razmerje do drugega spola prav uravna. Potem je tudi mnogo manj pritožb nad mladino, ki da je nezaupna in uporna, ki hodi svoja pota in se jim kar v vsem postavlja po robu.

Dr. Anton Trstenjak

„MLADI ROD“

Konzorcij koroških učiteljev, ki izdajajo že 8. leto »Mladi rod«, je zbral za januar-sko in februar-sko številko vrsto prijetnega branja za šoloobvezno mladino. Na 1. strani nas pozdravlja zelo posrečena risba snežaka z zimsko pesmijo Maksa Simoniča. V povesti o sreči nas pisatelj prepriča, da je sreča le v dobrih delih. Res poučen spis za našo mladino! Koroška narodna pripovedka »Škopnjak« je povzeta iz dr. Graberjeve zbirke in je še prav posebno zanimiva zaradi risbe, ki nam prikazuje škopnjaka kot hudega duha v obliki goreče metle.

Skoraj cela stran je posvečena mucku, zakaj tudi ne? Saj je to velik prijatelj naših domov.

Po navadi je januarja in februarja zunaj zelo hud mraz. Letos sicer ni tako. Kljub temu pa je berilce »Komu mraz ne more do živga« sodobno, saj v pravi luči ocenjuje delo.

V zadnjih tednih se je veliko pisalo o raketa. Zakaj bi ne bila torej tudi v »Mladem rodu« posvečena kaka pesmica njim. Če hočemo, da bo mladinski list sodoben, se mora pač ozirati na razne pojave v vsakdanjem življenju. Iz tega vidika moramo razumeti Simončičevo »Stratosferno raketo«.

»Arabski pravljici« in pesmicama »Barčica po morju plava« ter »Jure« sledi vzgoja k lepemu vedenju. Zelo posrečeno! Če hočemo dobro vzgojeno mladino, potem jo moramo navajati dosledno k dostojnemu vedenju.

Posebno priljubljene so med našo mladino pravljice. Zato jih v nobeni številki »Mladega roda« ne zmanjka. Tokrat bomo v njem pravljico »Dvanajst bratov«, »Andrejeva kapica«, »Zvezda se utrne« ter rusko pravljico »Trije medvedi«. Posebno globoko vzgojno tendenco ima Andrejeva kapica, v kateri mali Andrejček na noben način noče zamenjati, kar je sprejel od svoje matere, za še tako stvarno dobrino.

Tudi pustni čas je v 5. in 6. številki primerno upoštevan.

Z Vetrinjem nas seznanja glavnošolski učitelj Bernard Strauss. V temeljiti študiji nas povede v njegovo zgodovino, ki je zelo bogata in razgibana.

Članki »Wilhelm Tell«, »Prvi dotiki s cesarstvom Inkov«, »Jezičkovne vaje«, pisma stricu Tonetu, uganke, križanke ter povest o Egipčanih izza peresa neumornega sotrudnika A. Zalaznika, so zgovoren dokaz, da je uredništvo tudi tokrat poskrbelo za našo mladino in učiteljem vrsto primerne učnega gradiva za slovenski pouk in življenjsko vzgojo.

Literarni poizkusi naše mladine

Prišla bo

Teloha belega
pod grmom osamljenega
se je enkrat spomnila
čebelica mala
in ga obiskala.

»Pozdravljena bodi,
čebelica ti,
kako se ti zdi,
bodo topli žarki skoro prišli?
Bo že skopnel sneg
in ozelenel ta breg?«

»Kmalu bo, kmalu to,
potrpi še malo,«
čebelica mala brenči,
nato pa brž odleti.
Na bregu pa teloh beli
samcat stoji.

S povešeno glavičo
v mrazu zaspi.
O vigradi sanja —
se v spanju smeji.

Carmen

PRAKTIČEN MOŽ

Lastnik kinematografa v nekem angleškem mestu je neprestano dobival pritožbe obiskovalcev, da je prva vrsta sedežev preblizu filmskega platna. Naposled je obesil na vrata karton, na katerem je bilo napisano: »V kinematografu vam ni treba več sedeti v prvi vrsti. Za isto ceno lahko sedite v drugi.«

Obiskovalci so bili zadovoljni, lastnik pa tudi, ker je naročil uslužbencem, naj postavijo pred prvo še eno vrsto stolov.

P * I * S * A * N * O * B * R * A * N * J * E

Valentin Polanšek:

Malinov sok

Zefa je prišla z daljnje grape z dela. Pri nekem kmetu se je ustavila. Zvedela je, da imajo tam koline. Pa ni hotela zamuditi priložnosti in je — kakor je pač navada — vstopila v hišo in je s hripavim glasom zanjavkala ter končala:

»Naj bo prasec, bolj prasica, men' se sliš' na klobasica!«

Prav malo jo je brigalo, kaj bodo ondoli ljudje rekli.

Tako si je pripela klobaso. In te je bila vesela, da bo vsaj enkrat prinesla svojim trem otrokom v kajžo nekaj dobrega z dela.

»Joj, prav tako dišeča in rdeča je, kakršne imajo kmečki otroci ob času kolin v šoli!« je ves blazen zinil Pepi, Zefin sin. Hčerka, Katrci in Malki pa so se ob pogledu na to klobaso kar poredile slin in ničesar ni sta rekli.

Priropotala je ponev iz omare, pricurjla voda iz keblince in ogenj je zaprasketal v štedilniku. Izpod pokrova so kmalu zapihteli dišeči hlapi in zajeli vso sobo, vse nošove.

Pepi je stopal z ene noge na drugo ter zrl na uro in spet na brnečo ponev.

»Ali je treba šteti minute kakor tedaj, kadar smo kuhali jajce?«

»Boš še že dočakal!« ga je zavrnila Katrci, ob tem pa sama z velikim samopremaganjem požirala tople slin.

»Kako bo le kaj dobra, ko tako diši, da se mi kar moti!« je ušlo Malki. Zefa pa je tiho gledala v ponev. Mislila je na tistih par rib in tri tisoč mož, ki so bili takrat nasitjeni ob Genezareškem jezeru...

Naposled je puhtela klobasica vsa vroča, rdeča in dišeča na lesenem krožniku, ki je bil le redkokdaj v rabi, zakaj v bajti je bilo pomanjkanje doma.

Mati Zefa je slovesno sedla k mizi. Otroci s ji z vročimi lici sledili. Celo Maca — to je bila mačka, ljubljena otrok in Zefa — je zamijavkala od same radosti.

In začeli so. Mati je razrezala klobaso na kosce. Pri tem se je trudila, da je napravila čim več koscev, da bo več videti. Zase je pustila špilo. In na njej komaj trohico mesa.

Maca pa je kar naprej tičala pod mizo — in ni, kakor po navadi, silila na stole in klop — ter neutolažljivo mijavkala. Mijavkanje je skorajda prehajalo v stokanje in ihtenje.

»Poglej no, kaj pa ima Maca, da se tako čudno veka!« je zaskrbelo Katrci, ko je zamašila lačna usta z novim zalogajem. Sama pa si ni upala pogledati tožeče živali. Kakor da bi se bala, da ne bi zamudila svojega koščka klobase.

»Nosek jo boli!« je pojasnila mati Zefa in vztrajno glodala klobasno špilo naprej.

»Škoda!« je rekla Malka. A tudi ona se ni ozrla kam vstran ter nataknila novo rdečo, dišečo meseno kolesce na vilice.

»Kar prav, saj ne vidi, kaj mi jemol!« je škodoželjno rekel Pepi, misleč na to, da bi drugače moral dati kak kos slastne dobrote Maci.

Končno pa je le mati Zefa spet povzela besedo.

»Maco zato nosek boli, ker klobase ovdha, mi ji pa ničesar ne damol!«

Hčerki sta takoj razumeli materino namigavanje in zadrego. Obotavljajoč sta dali mački vsaka kosce klobase. Pepi pa je jedel. Segal je tudi na Katrcino in Malkino stran na krožniku. Vse prekmalu je bilo klobase konec!

Ko je bil krožnik prazen in je mati z dekleti šla od mize, je še dolgo žalostno pogledoval prazno posodo.

Navsezadnje pa ga je posmuknila jeza. Hentana Maca, ti si kriva, da sem tako hitro moral pojesti to dobro klobaso! Ko bi tebe ne bilo, bi lahko cel večer jedel in tudi tiste koščke, ki sta jih dali Katrci in Malka tebi, bi dobil jaz. Fej te bodi, nisva več dobra!«

Tako je polglasno zmerjal mačko, ki je ždela pri mizni nogi in se tudi žalostno oblizovala.

MALA ZGODBICA

V prejšnjih časih, ko trgovina še ni bila tako razvita kot dandanes, so kaj radi zahajali v naše kraje posebne vrste trgovci, ki smo jih zaradi njih kupčije z rešeti nazivali »rešetarje« (po domače retrarji). Hodili so od hiše do hiše in ponujali svoje lastnoročne izdelke, za hišne potrebe zelo uporabne in trpežne kakovosti. Razen rešet so imeli na prodaj tudi raznovrstne vežnine, na primer lepe, pisane barvane košarice, gladke okrogle krožnike, kuhališče, rogljice in še marsikatero drugo koristno robo.

Domače gospodinje so rade kupovale od njih, predvsem ker s cenami niso pretiravali.

Ti moški so prihajali iz Rezije, to je pokrajina, ki leži tam nekje na jugu. Zategadelj smo jih imenovali tudi »Rezjane«. Večidel so bili bolj majhne, toda korenite postavbe in svoje blago so nosili v krošnjah na hrbtih. Razpoznal si jih že po njihovi obleki. Bili so prepasani s temno-modrimi predpasniki iz močne tkanine in pri marsikaterem si lahko opazil uhan, toda samo v enem ušesu, nikdar pa v obeh. Najbrž je taka navada v njih ožji domovini. Govorili so slovensko, sicer v drugačnem ali vendar za pazljivega poslušalca dobro razumljivem narečju. Svojo govorico so spremljali z živahnimi kretnjami. Če kupčija ni šla, kot so si želeli, so kaj radi udarjali z nogami ob tla, mahali z rokami okoli sebe in postajali vedno glasnejši, zgovornejši.

V naših krajih je bila delj časa celo na-

Zefa in dekleti sta odšli v hlev krmit koze.

Tako je Pepi ostal sam. Sam sred dišečih, pojemajočih hlapov klobase, ki je še malo prej tako vabljivo ležala na lesenem krožniku. In postal je žejen, silno žejen. Kdo ve, od kod se je vzela fantu misel, da mora na tako imenitno jed kaj imenitnega popiti? Spomnil se je tiste steklenice zunaj v veži, tiste temne steklenice, ki je bila napolnjena s sladkim malinovim sokom, za katerega je mati tako težko nabrala maline in še teže kupila potrebni sladkor.

Že je bil v veži. — Kradoma je segel z roko med steklenice. Tam v kotu je vedno stala...

Brž zamašek ven — naglo nagne — in zaje je globok požirek! Pa... o, groza! — Komaj je zajel znova sapo, se je zadr. — Nos je bil poln smradu in v ustih je bil grd okus, da je vzrojil želodec in vrget iz sebe vso poprej zaužito meseno dobroto.

Pepi se je napil smrdljivca! —

Ko se je mati vrnila, je brž spoznala, kaj se je pripetilo. Pepi pa je tudi vse po resnici povedal, ker bilo mu je hudo v želodcu in pri sru.

V bajti pa je namesto prejšnjega prijetnega vojna po klobasici celo noč vladal smrad po petroleju.

vada, da so otroke, kadar so bili preveč glasni in poredni, pokarali: »Pa vendar ne bodite taki, kakor kaki Rezjani!«

Ker so bili v svojih življenjskih zahtevah povsem priprosti in varčni, so prenočevali dostikrat kar po kmečkih skednjih v slamni ali senu.

Zgodilo se je, da je neko poletno noč zaprosil eden izmed njih za prenočišče pri nekem kmetu na Breznici. Kmalu po skromni večerji se je odpravil v skedenj ter se zari globoko v seno, da mu je bilo gorko in prijetno.

Pa tudi v hiši in naposled po celi vasi je zavladal kmalu mir. Ugasnile so luči ena za drugo in tema je razgrnila svoja črna krila čez vso naravo. Nekje v sosesčini je zalajal pes in iz daljave se je začela pesem mladih fantov, ki so bili na poti k svojim dekletom v vas.

Hišna gospodinja, ki je ravnokar nekoliko zadremala, se je naenkrat prebudila, ker se ji je v polsnu zazdelo, da nekdo kliče. Vzravljala se je v postelji, si pomela zaspane oči in pozorno prisluhnila. In zares so sedaj natančno razumeli klice, ki niso mogli prihajati od daleč.

»Na pomoč — na pomoč vas prosim!«

Ti klici prihajajo naravnost iz našega skednja, kjer leži Rezjan — je naglo presodila gospodinja in že je bila na nogah, da pogleda, kaj se je neki pripetilo. V naglici se je oblekla in na stežaj odprla hišna vrata. Klici so postali močnejši ter bili sedaj tudi

natančno razumljivi. Rezjan je vpil po kratkem premoru venomer:

»Mati — mati — luč — laterno — Rezija je padla v parno!«

»Že pridem — se je naposled oglasila gospodinja, hitro stopila v hišo po laterno in nato posvetila v parno. Tam je čepel kot kupec nesreče stari rešetar, ves obdan z rezanico (rezanjem). Pri svitu laterne se je počasi zopet skobacal kvišku, si najprej otipal ude, če ni kaj zlomljenega in ko je spoznal, da je še vse v redu, se je začel otepiti rezanja, ki ga ni imel samo polne žepce, ampak tudi v lasih, nosu in ušesih.

Gospodinja se je skrivaj nasmehnila, ko je pomagala ponesrečenemu možakarju zopet na prosto. »Ti prešmencani mož!« — je dejala — »al' ai še ponoči ne moreš mirovati, da si se v parno prekučnil?«

»Ne vem, kako se mi je moglo kaj takega pripetiti,« — se je opravičeval. »Mar sem se pa le sanjah nerodno prevračal.«

»No, sedaj ko sva že enkrat oba pokonci, pa stopi še z menoj v hišo, da se malo okrepčáš in pozabiš neugode, ki se ti je to noč pripetilo!« Nalila mu je kupico mošta ter od hleba odrezala debel kos kruha. Naposled pa se je mož le zopet vrnil nazaj v skedenj in se vnovič zari v dišeče seno.

V ranem jutru, ko se je na obzoru komaj zasvetil dan in so se oglasili petelini, je zadel svojo krošnjo na hrbet in se odpravil naprej na pot po kupčiji.

N. K.

Japonska pamet

Japonsko ministristvo za trgovino je pred kratkim priredilo svojevrstno razstavo v Tokiu. V veleblagovnici Širokija je bilo razstavljenih nad 70 različnih izdelkov iz tujih držav, poleg vsakega izdelka pa japonska potvorba istega izdelka. Izdelki, pravi in ponarejeni, so si bili podobni kot jajce jajcu, in samo dober strokovnjak je lahko rekel, kateri izmed njih je izviren.

Tu so videli obiskovalci razne vžgalnike, Parkerjeva polnilna peresa, fotografske aparate Leica in celo zahodnonemško motorno kolo B. M. W. Japonsko ministristvo je razstavo priredilo, da bi osramotilo tiste japonske tovarnarje, ki ponarejajo tuje izdelke. A ti so tako spretni, da je mogoče pri nekaterih izdelkih zamenjati najnatančnejše dele na izvirnem izdelku z deli s ponarejenega posnetka.

Toda kljub dobrim namenom japonskega trgovinskega ministristva se zdi, da je imela razstava precej drugačen učinek, kakor je pričakovala oblast, ki je apelirala na vest japonske občinstva.

Neki zahodni časnikar je namreč slišal Japonca, ki je na razstavi rekel svoji ženi: »Če boš videla kdaj nov in drag tuj izdelek, nikar ne kupuj, in rajši počakaj. Čez nekaj mesecev bo zatrdno že na prodaj dober japonski posnetek in to za mnogo manj denarja.«

JULÉS VERNE:

61

Potovanje na

Luna*)

Nekaj minut po izstrelu krogel se je eno telo zganilo, roke so se premaknile, glava se je dvignila in — Michel Ardan si je pomagal na kolena. Potipal se je, glasno zahrkal in dejal:

— Michel Ardan je cel, pogledajmo druga dva!

Pogumni Francoz je hotel vstati; pa ga noge niso držale. Glava mu je omahovala, ker jo je silni pritisk krvi oslepel. Bil je ko pijan.

— Brrr...! je zagodrnjal. Tako se počutim, kakor po dveh buteljkah »Cortona«, samo da požirki niso prijetni.

Potem si je z roko večkrat pogladil čelo in si podrgnil senci ter zaklical z možatim glasom:

— Nicholl! Barbicane!

Zaskrbeljeno je čakal. Dobenega odgovora. Noben vzdihljaj ni oznanjal, da srce njegovih tovarišev še bije. Zaklical je še enkrat; spet vse tiho.

— Vraga! je dejal. Taka sta, kakor bi bila padla s petega nadstropja na glavo! Ničevol! je dodal s tistim neomajnim zaupanjem, ki ga nič ni moglo skaliti — če se je en Francoz lahko spravil na kolena, se bo-

sta dva Amerikanca brez težave postavila na noge. Predvsem pa je treba položaj osvetliti.

Ardan je čutil, da lije vanj življenje. Kri se je pomirila in se je spet pretakala kot po navadi. Z novimi naporji se je obdržal v ravnotežju. Vstal je, potegnil iz žepa žveplenko in jo z drgnjenjem fosfora prižgal. Potem se je približal pipi in prižgal plin. Posoda ni bila poškodovana. Plin ni ušel. V tem primeru bi ga izdajal že vonj in Michel Ardan ne bi brez neugode hodil s prižgano žveplenko po prostoru napolnjenim s kisikom. Z zrakom pomešani plin bi eksplodiral in dokončal to, kar je pretresljaj pri strelu morda začel. Kakor hitro je bil plin prižgan, se je Ardan sklonil nad ležeča tovariša. Telesi sta ležala drugo na drugem ko dve mrtvi kepi. Nicholl zgoraj, Barbicane spodaj.

Ardan je privzdignil kapitana, ga naslonil na divan in pričel krepko drgniti. Pravilna masaža je Nicholla oživila; odprl je oči, se takoj spet predal svoji hladnokrvnosti in prijel Ardana za roke. Potem je pogledal okrog sebe in dejal:

— Kaj pa Barbicane? je vprašal.

— Lepo po vrsti; je mirno odgovoril Michel Ardan, začel sem s teboj, Nicholl, ker si bil ti na vrhu. Zdaj pa k Barbicanu.

Po teh besedah sta Ardan in Nicholl dvignila predsednika »Topniškega kluba« in ga prenesla na divan. Podoba je bila, da

je Barbicana zdelalo huje kakor njegova dva tovariša. Bil je ves krvav, vendar se je Nicholl pomiril, ko je videl, da je tekla kri iz lahke rane na rami. Bila je to navadna odrtnina, ki mu jo je skrbno prevezal.

Vendar je trajalo precej časa preden se je Barbicane ovedel in tovariša sta ga vsa preplašena drgnila, kar se je dalo.

— Saj še diha, je rekel Nicholl, ko je pritisnil uho na ranjenčeve prsi.

— Da, je odgovoril Ardan, diha tako kakor človek, ki je tega vsakdanjega opravila že navajen. Drgniva, Nicholl, le krepko ga drgniva.

Oba zasilna zdravnika sta se res tako pomujala, da se je Barbicane zavedel. Odprl je oči, se zravnal, prijel prijatelja za roke in njegova prva beseda je bila:

— Nicholl, je vprašal, ali letimo?

Nicholl in Barbicane sta se spogledala. Za krogel se nista še nič pozanimala, njuna prva skrb so bili potniki, ne pa vagon.

— Saj res? Ali letimo? je pomislil Michel Ardan.

— Ali počivamo na floridskih tleh, je vprašal Nicholl.

— Ali pa na dnu Mehškega zaliva? je dodal Michel Ardan.

— Ta je pa huda! je vzkliknil predsednik Barbicane.

Obe domnevi, ki sta jih izrekla tovariša, sta nanj tako učinkovali, da je bil takoj pri-

Naj bo že kakor koli, o položaju krogel se ni dalo še nič reči. Njena navidezna nepremičnost in pomanjkanje vsake zveze z zunanjim svetom sta rešitev tega vprašanja onemogočila. Morda leti izstrelek po začrtani poti v svetovni prostor? Morda je po kratkem poletu padel nazaj na zemljo ali pa celo v Mehški zaliv, kar zaradi ozkega floridskega polotoka ni bilo izključeno.

Položaj je bil resen in vprašanje zanimivo. Treba ga je bilo čimprej rešiti. Hudo razburjeni Barbicane je z duševnimi silami premagal telesno slabost in je vstal. Poslušal je. Zunaj je bilo vse popolnoma tiho. Toda z debelimi blazinami obložene stene so bile zadosti neprodorne, da so prestregle kakršen koli zemeljski šum. Vendar se je Barbicanu zdelo nekaj precej čudno. Temperatura v krogli je bila nenavadno visoka. Predsednik je potegnil toplomer iz zaščitnega ovoja in pogledal nanj. Instrument je pokazal 45°.

— Da, da, je tedaj vzkliknil kajpada! Letimo! Ta duševna vročina pronica skozi stene krogel. Proizvaja jo drgnjenje krogel ob zračne plasti. Kmalu se bo zmanjšala, ker plavamo že v praznem in po tej neznosni vročini nas bo začelo silno zebsti.

— Kaj, je vprašal Michel Ardan, po tvojem naj bi imeli zemeljsko ozračje že za seboj.

(Dalje prihodnjic)

Pri nas na Koroškem

(Nadaljevanje s 4. strani)

željo smo Radišani, njegovi ožji rojaki, prav radi izpolnili. S č. g. župnikom Jan-
kom je prišlo večje število pokojnikovih
radiških prijateljev, znancev in sorodni-
kov. Pred domačo hišo mu je radiški pev-
ski zbor zapel pesem, nato pa je radiški do-
mačin g. Tolmajer izrekel nekaj kratkih
besedi pokojniku v slovo. Poudaril je nje-
govo neomajno zvestobo do domače vasi
in govorice, v kateri mu je mati pred več
kot 70 leti na Radišah, kjer je bil rojen,
odkrivala svojo ljubezen ter pela uspa-
vanke.

Č. g. župnik so nato vodili sprevod k
farni cerkvi, kjer je bila sv. maša, med kate-
ro je radiški zbor ubrano prepeval domače
pesmi. Po dolgih letih je v žreški cerkvi
zopet zadonela slovenska beseda, kjer je ne-
koč bila itak doma.

Ob odprtem grobu pa so mu pevci zape-
li našo radiško »Zahvalim vas, prijatelji, vi
znanci in sosedi«. Č. g. župnik so v svojem
nagovoru prikazali pokojnika kot poštenja-
ka in zavednega Slovenca, ki je ohranil zve-
stobo do rodne zemlje in njenih izročil sko-
zi vse življenje. Zato je rad prihajal na Ra-
diše, dokler so mu to telesne sile še dopu-
ščale. Tudi č. g. župnik iz Zrelca so v svo-
jem nagovoru poudarili, da je bil pokojnik
dober faran, goreč kristjan, ki naj vsako-
mur služi za zgled. Stalno in pogosto je pri-
hajal v cerkev, kjer je iz božje službe črpal
moči za vsakdanje težave.

Velika udeležba pogrebcev iz bližnje in
daljnje okolice je pričala, da je bil pokojnik
kljub svojemu javno izpričevanemu slove-
nskemu prepričanju, — splošno spoštovan
in priljubljen. Po sv. maši je mnogo ljudi
pristopilo k pevcem in jim izrazilo svoje ob-
čudovanje nad lepoto slovenske pesmi.

Pokojnemu Matevžu želimo večni mir,
težko prizadetim pa izrekamo naše sožalje.

SELE

(Družinske skrbi in sreča)

Husovo družino so zaporedoma zadele
tri nesreče. Pred Božičem se je morala po-
dati v bolnico mati, da se podvrže opera-
ciji. Sredi januarja si je pri sankanju na-
lomil kost golenico trinajstletni sin Maksej.
V soboto, 24. januarja pa je hloď močno
udaril najstarejšega sina Franceja, da so ga
tudi morali odpeljati v bolnico. K sreči pa
poškodba ni težka, tudi Maksej že veselo
skače. Bog daj, da se še mati kmalu ozdrav-
ljena vrne k svoji družini!

Veselo pa je spet zavladovalo v Kališnikovi
družini, tekem devet let že osmičrat. V
nedeljo 1. februarja so spet dobili hčerki-
co, tako da šteje sedaj družinski drobiž 6
sinov in 2 hčerki. Pa je mati z vsakim no-
vim otrokom videti mlajša in brhkejša!

Želimo mnogo družinske sreče!

GLOBASNICA

Kot prvi v novem letu se je v začetju ja-
nuarja za vedno poslovil od svojih globa-
ških rojakov Joža Mihev, pd. Pertož, ki je
podlegel v 59. letu starosti zavrtni bole-
zni. Cerkveni pevci, gasilci in številni po-
grebci so spremili rajnega k večnemu po-
čitku in mu izkazali zadnjo čast. Domači
dušni pastir pa mu je ob odprtem grobu
spregovoril v slovo. Naj mu sveti večna

luč! Žaljuoči vdovi, hčerki in sinovoma na-
še iskreno sožalje!

Drugi mesec v letu pa je imel vesel pri-
četek. V nedeljo dopoldne, prvega v mese-
cu so okrašeni avtomobili neprestano vo-
zili svate, po cestah pa so številni otroci no-
šili »šrange« in, ko se je oglasila godba, je
staro in mlado pohitelo k oknu in na pro-
sto, da vidi nevesto in ženina, ki sta v
spremstvu številnih svatov šla skozi vas v
domačo cerkev, kjer je pred oltarjem ob-
ljubil Jozef Petek svoji izvoljenki Milki
Hobel iz Žitare vesi zakonsko zvestobo.
Bog daj mladi družini obilo zakonske sreče
in blagoslova!

RINKOLE

Če pomislimo nazaj na lansko leto, se
moramo Bogu zahvaliti za vse prejete do-
brote. Naraščaja imamo, da že dolgo let

ne toliko; pri Bidrihu so dobili hčerko, pri
Trnovniku fanta, pri Lipniku deklico, pri
Kropivniku, Rižarju tudi deklice, pri na-
šem podžupanu Zgoncu pa Štefja.

V bolnici v Celovcu sta Kosov Pepej in
Klančnikova mama, želimo da bi kmalu
okrevala in se vrnila zdrava med svoje
domače.

METLOVA

Naša cerkev je med vojsko pogorela z
zvonovi vred, katere smo leta 1924 napra-
vili, zdaj je spet popravljena in lani smo
nov stolp napravili in en zvon od Božjega
groba kupili, da nas zjutraj budi in opol-
dne čez polje domov kliče. Naš trgovec
Franc Poluk je v decembru 1958 umrl.
Naj počiva v miru.

DOBRLA VES

V nedeljo, 1. 2. so ob priliki družabne
prireditve »Naš ples« v Dobrli vesi gosto-
vali pevci iz Globasnice. Ob lepem zbor-
nem petju Globašnikov in ob melodijah

bratov Avsenikov se ni zbudilo le srce, tem-
več vzdignili so se podplati in vlekli vsake-
ga k lepemu domačemu plesu. Veseli nas ne
samo uspeh tega večera, temveč tudi to, da
se v naših Narodnih domovih zbira mladina
pri kulturnem delu in da se tudi malo po-
veseli.

**Velika
zimska razprodaja**
Globoko znižane cene
L. Maurer
Klagenfurt, Alter Platz 35

K. Sekerka
KLAGENFURT 10.-Oktoberstr.
(neben Kino Prechtl)

Klavirje, pohištvo
Franz Kreuzer's Wwe.
KLAGENFURT, Kar dialplatz 1
Vse proizvode JOKA-WERKE

**MÖBELHAUS
STADLER
KLAGENFURT**
Theatergasse 4

Das Haus der guten Möbel

4 Vorteile:

1. Riesenauswahl - über 100 Ausstattungen
2. Die besten und billigsten Möbel Öster-
reichs. Hartholzschlafzimmer von S 3.900
3. Ratenzahlung ohne Aufschlag, ohne Zin-
sen
4. Zustellung frei Haus mit eigenem Spe-
zialauto

GRÖSSTE AUSWAHL IN:

Polstermöbeln, Teppichen, Matratzen;
Vorhangstoffe zu sehr mäßigen Preisen

SW-MÖBEL - VERKAUFSSTELLE

Bratung durch eigenen Architekten!

Zimska razprodaja

Športni in zimski plašči, anoraki, smu-
čarske hlače — po izredno nizkih cenah

WINKLER

Klagenfurt, Pernhartgasse 10

**Mehr als ein Preissturz —
eine Sensation**

ist unser

**INVENTUR-
VERKAUF**

bis 14. Februar

Kommen Sie
lieber noch heute!

Spezialhaus für beste Damen- und
Herrenfertigungsgleidung

Kainz
Klagenfurt, Bahnhofstr. 17

Fahrzeuge **Kern** **Radiohaus** **Elektrowaren**

**Radio aparati
šivalni stroji
kolesa**
V VELIKI IZBIRI

**Radiohaus
KERN**
Klagenfurt, Burggasse
Ugodno plačilo na obroke

Warmuth

Villach ist doch
billiger

Gemusterte Flanelle für Wäsche, Hemden, Pyama, Schlafröcke, Blusen und Barchente per Meter	9.80
Damenflanellnachthemden, einfärbig und ge- mustert	49.—, 39.—
Damen-Pullover und Westen, reine Wolle	49.—
Damen-Reinwollwesten, lange Ärmel	98.—
Herrenwesten, mit langen Ärmeln, reine Wolle	98.—
Damen-Makkopulli, dreiviertelarm, in Mode- farben	35.—
Herrenwesten oder Pullover, lange Ärmel,	

reine Wolle	98.—
Herren-Trainingsanzüge, Pelztrikot, alle Gr.	69.—
Kindertrainingsanzüge aus Pelztrikot bis 16 Jahre	49.—
Flanelleintücher, einfärbig, Schlager	28.—
Flanelleintücher, mit Bordüre, 130/200 cm	30.—
Flanelleintücher, einfärbig mit Bordüre, 130/220 cm	31.—
noch bessere Qualität, 130/220 cm	36.—
Gestreift, Markenware, 130/220 cm	39.—
H. U. Rhomberg, gestreift, 130/220 cm	42.—
Plastik-Tischtücher, geblumt, 110/135 cm	5.90
Tischdecken aus gemustertem Dekorastoff, 120/120 cm	15.—
Tischdecken aus Handdruck-Strukturgewebe,	

130/130 cm	35.—
Blauhandtuch, reine Baumwolle	4.50
Wirtschaftshandtuch, roh, reine Baumwolle	3.90
Frottierhandtücher, mit Bordüre	8.80
Geschirrtücher, reine Baumwolle, 50/50 cm	2.90
Polsterbezüge aus karirtem Zefier	12.50
oder weißer Webe, 60/80 cm	12.50
Tuchentbezüge aus geblumten Bettzeug, 120/180 cm	58.—
Fertige Schlüpfer, aus Mollino oder Webe, 185/145 cm	58.—

GUTE WARE — JETZT NOCH BILLIGER

Warmuth VILLACH
HAUPTPLATZ 22

